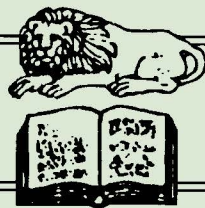

Jeromos füzetek

Bibliatudomány – Bibliaapostolság

32. szám

Nyár '98

Szent Jeromos Bibliatársulat

« « « Budapest, 1998 » » »

Tartalomjegyzék

Aratás előtt (Vágvölgyi Éva felvétele)	címlap
Ajánlás	1
Csendes percek	2
Minden lehetséges annak, aki hisz (Székely János)	5
Ígéret és teljesedés (J.L. McKenzie)	14
<i>Melléklet: Élő Ige Bibliaiskola, 22. óra</i>	[161-168]
Támpontok a csoportos bibliai olvasáshoz (Carlos Mesters)	17
Szemponatok a bibliamagyarázat módszereinek elbírálásához (Wilhelm Egger)	19
Olvasóink kérdezik (Székely János)	21
Lágerélet és Szentírás (Olofsson Placid OSB)	23
A fél patkó (Népi Biblia)	26
A Szentírás az életemben [vallomások]	27
Társulatunk életéből	30
Könyvajánlatunk	32

J e r o m o s f ü z e t e k
Szentírástudományi, bibliaismereti folyóirat
lelképásztorok, hitoktatók, bibliaapostolok számára
ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Bibliatársulat

B i b l i a k ö z p o n t

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6 Fax: 312-24-78

Nyitva: hétfő-csütörtök 9-17 * ☎ 332-22-60

A szerkesztőbizottság tagjai:

Székely István, Tarjányi Béla, Vágvölgyi Éva

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Grafikák: Vágvölgyi Éva

Nyomda: Gödi Print Kft.

Ajánlás

A Szentlélek mindig új utakat sugall, és ezt azokon az emberekkel keresztül teszi, akik mélyen megélik hitüket. A mi feladatunk az, hogy elfogadjuk az idők jeleit, és Szent Pál tanácsa szerint az Evangélium fényénél ítéljük meg azokat: »Vizsgáljatok felül mindent, a jót tartsátok meg« (1 Tessz 5,21).

II. János Pál pápa a magyar püspökökhöz
1991. VIII. 20-án

CSENDES PERCEK

Ha az Üdvözítővel naponta találkozunk, egyre jobban érezzük, mi tetszik és mi nem tetszik Neki. Ha előzőleg szinte teljesen meg voltunk magunkkal elégedve, akkor ez most lényegesen megváltozik. Sok rosszat fedezünk majd fel, és megszüntetjük, amennyire tudjuk. Több dolgot nem találunk majd szépek és jónak, amit igen nehezen tudunk megváltoztatni. Így fokozatosan igen kicsinnyé és alázatossá válunk, türelmessé és elnézővé a társunk szemében látott szálkák iránt, mert elég a tennivalónk a sajátunkban lévő gerendával. Végül megtanuljuk – Isten jelenlétének kérlelhetetlenül szigorú fényében is – saját magunkat elviselni és átadni Isten irgalmasságának, amely képes legyőzni mindazt, ami erőnket meghaladja. Hosszú az út a saját magával megelégedett »jó katolikustól«, aki »teljesíti kötelességeit«, »jó újságot« olvas, »helyesen választ« s í.t., egyébként azonban saját tetszése szerint él, addig, aki Istentől vezetve és táplálva gyermeki egyszerűségben és a vámos alázatával éli életét. Aki azonban már járt ezen az úton, az többé nem tér le róla.

Edith Stein (Das Weihnachtsgeheimnis)

»Ti keressétek elsősorban Isten országát és annak igazságát, és ezeket mind megkapjátok« (Mt 6,33).

Igen, ez valóban így van. Sőt, aki az Isten országát keresi, meg is találja. Nem kívül, hanem belül. Lassan-lassan, tégláról-téglára felépül benne a Mennyei Jeruzsálem. És nem lesz többé számára se halál, se gyász, se félelem, se fájdalom, és nem lesz benne se sötétség, se napfény, mert egészen betölti Isten. A lent ugyanaz lesz, mint a fent. Az ember sokáig abban a tévhitben él, hogy az egyensúly állapota a kiegyensúlyozott érzelmektől függ, és erre törekszik. Valójában az egyensúly a középpontban van, Krisztusban. Mindegy, merre billen a mérleg, a fontos az, hogy Krisztus két karja legyen az, amelyben az öröm és a fájdalom – a fény és a sötétség pillanatnyi mértéke szerint – fel és le billen. Ugyanannak a keze tartja az egyiket és a másikat.

* * * * *

Nem lehet úgy labdázni, hogy ha rossz labdát dob a másik, akkor te is rosszat dobsz neki. Ha játék közben elkezdjük büntetni a másikat az ügyetlenségéért, akkor a játék elromlik, elfajul, nem játék többé, hanem harc, háború. Ha a szép játék a cél, akkor függetlenül attól, hogy milyen labdát kapok, nekem minél szebbet kell adnom.

* * * * *

Tied ez a nap

*Ma csak Tiéd ez a napom, Jézus,
Maradjon most kinn a külvilág!
Rohanása szűnjön, elcsituljon,
Szívem Tied egész napon át.*

*Bensőm zaját most elcsendesítem,
Elfelejttem a gondjaimat,
Mulasztásom, bűnöm Eléd teszem,
S bánón kérem bocsánatodat.*

*Egész szívvel próbálok figyelni,
Hogy felismerjem akaratodat.
Nyugvó lelkem tükrén Arcod felragyogva
Mutassa majd az utat.*

Mindvégig

*A Szeretetnek sem a nehézségek,
Sem az áldozat nem okoz szenvedést.
A Szeretet egyediüli szenvedése,
Ha Nemet mondanak rá;
Ez maga a halál.
Az elutasítás, az el nem fogadás
A Szeretetet keresztre szegezi.*

*Mikor a Te utadon kezdiünk járni,
Megtapasztaljuk a Szeretet erejét,
Azt, hogy a Szeretet mindent legyőz,
Olyan diadalmas és ragyogó minden,
És nem tudjuk, nem látjuk tőle,
Hogy a Szeretetre lehet Nemet is mondani,
Hogy aki szeretni kezd, annak
Számításba kell vennie a keresztet is.
Mert nem különb a szolga uránál;
Ha a Te határtalan és tökéletes
Szeretetedre Nemet lehetett mondani,
Hát hogy ne lehetne az enyémre!*

Szeretetből nekünk ajándékoztad önmagad,
Ám mi ezt az ajándékot félresöpörtük,
Nem kellettél az emberiségnek.
És mégis Te győztél, mert
Az elutasításban, a keresztre szegezetségekben is
Mindvégig szerettél.

Jó dolog azokat szeretni,
Akik viszontszeretnek.
De vajon azokat is tudom,
Akik nemet mondanak a szeretetemre?
Hagyom, hogy keresztre feszítsenek?

»Bizony, bizony, mondom neked:
Mikor fiatal voltál,
Magad övezted föl magadat,
És oda mentél, ahova akartál.
De majd ha megöregszel,
Kiterjeszted kezedet
És más övez fel téged,
Aztán oda visz, ahová nem akarsz.«

Néha megriadok és azt mondom:
Nem, nem! Nem akarom a keresztet!
És sarkonfordulva elszaladnék
A szenvedés elől, ha Te
Nem lennél rajta a keresztben,
De Te ott vagy és nem tehetek mást,
Tudom, hogy arra kell mennem.
Amikor úrrá lesz rajtam a félelem,
Kétségbe esek és gyötrődni kezdek,
Van mindig valaki, aki
Gyöngeségemben erőt és vigaszt nyújt,
Hogy az úton tovább menjek,
Hogy én is, mint Te,
MINDVÉGIG SZERESSEK.

Havva

Székely János:

Minden lehetséges annak, aki hisz

Gondolatok a hamis bíró és az özvegyasszony (Lk 18,1-8) története kapcsán

A/ A szöveg megértése

A példabeszéd a 2. versben az elbeszélések szokásos bevezetőjével kezdődik: „Volt egyszer egy...” Ez a kezdet lebilincsel gyereket és felnőttet egyaránt. A hallgató meglepedezik önmagáról, félreteszi napi gondjait, leteszi álarcait és gyanútlanul belép a történetbe. Egy történetbe, mely nem esett meg sehol soha, de amelyik mégis mindig és mindenütt történik.

Az özvegyek, mivel elveszítették férjük segítségét és védelmét, a társadalom könyörületére voltak utalva. Ezért Izrael bíróinak egyik legfontosabb feladata volt megvédeni az özvegyet, az árvát és az idegent, „az özvegyek bírója” lenni (Zsolt 68,6).

A szóban forgó per tulajdonjogi lehetett (például örökségre vonatkozhatott), mert az ennél súlyosabb esetek több bíró részvételét kívánták (Strack-Billerbeck, J. Jeremias).

Az ἡρχετο ('járt'; 3.v.) gyakorító, folyamatos igealak: kifejezi az özvegy rendszeres, ismételt megjelenését (Vulgata: ventitabat). Ez volt egyetlen fegyvere. A helyzet megértését segíti egy szemléletes történet, amelyről Tristram számol be: Nisibis törvényszékén reggeltől késő délutánig folyt a bírászkodás. A *kádi* párnák közt ült, míg az ügynökei elfogadták az ajándékokat és megírták a dokumentumokat. Az ügyek 'rendes' menetét csak egy özvegyasszony zavarta, aki időről időre fülsértő kiáltozással kérte, hogy szolgáltassanak neki igazságot. Végül a *kádi* elveszítette türelmét, és megkérdezte az egyik ügynökét, hogy mit akar az asszony (mentesítést kért az adófizetés alól, mert egyetlen fia éppen katonai szolgálatát teljesítette). Percek leforgása alatt megkapta, amit kívánt, és eltávozott.

Az 5. versbeli ὑποπλάζω ige a ὑπο (alatta, alája), az ὤφ (szemüreg) és a πλάζω (üt) szóból tevődött össze, s így jelentése „a szeme alá ütni”. Az igét az ökölvívásban szakkifejezésként használták (vö. 1Kor 9,26). Sok egzegéta ezzel a markáns jelentéssel fordítja a szót (Jülicher, Klostermann, Bugge,

Bauer, Michaelis, Madsen). Szerintük a bíró gúnyosan ezt mondja: „Végül még nekem jön és behúz egyet a szemem alá!” A mondat így megnevezteti a példabeszéd hallgatóit. Ez az értelmezés azonban sokak szerint (Linnemann, Jeremias, Marshall, Fitzmyer) nem elfogadható:

– Ha a szó egyetlen erőszakos tette utalna, akkor aoristosban kellene állnia (ὑπωπιεία), és nem imperfectumban (vö. Zerwick: *Biblical Greek*, n.249).

– Az εἰς τέλος -nak kétféle értelme lehet: 'vég nélkül, szüntelenül', vagy: 'végül, a végén'. Szövegünkben azonban az ἐρχομένη (= jöve, járva) folyamatos melléknévi igenévhez kapcsolódik, ami a 'szüntelenül' jelentést valószínűsíti.

– A példabeszéd csúcspontján az özvegy legyőzi a bíró gonoszságát, és a célját éppen állhatatosságával, „vég nélküli siránkozásával” (Jeremias) éri el, nem úgy hogy megfenyegeti a bírót.

– Az ókori kelet viszonyai közt teljesen valószínűtlen, hogy egy asszony megüssön egy bírót. (A bíró szavait tehát legfeljebb tréfaként érthetnénk).

Ezért a magyarázók többsége (pl. Linnemann) és a legtöbb fordítás (Revised Standard Version, Bible de Jérusalem, Traduzione della Conferenza Episcopale Italiana) képletes, gyengített jelentésűnek veszi a kérdéses szót: 'kifárasztani', 'zaklatni', 'gyötörni'. Az ige néha (igaz, ritkán; pl. Aristoph, *Pax*, n. 541) a klasszikus görög irodalomban is szerepel ezzel a jelentéssel. Mindazonáltal a szó etimológiai értelme nem tűnik el, a hallgatók szükségképp gondolnak a 'behúz neki egyet' jelentésre is, és ez mosolygásra készíti őket.

A hetedik vers végének a jelentése sok fejtörést okozott a biblikusoknak („...akikhez türelmes {irgalmas}”; „... noha késedelmes velük”; „... vajon késedelmes velük?”). Három dolog mégis világosnak látszik. A μακροθυμέω (7. vers) jelentése késlekedni. A szokatlan görög szerkezet egy arám mellékmondatot akar visszaadni. A kis mondatot erősen befolyásolta Sir 35,19. Ezért a legelfogadhatóbb fordítás a következő: „Vajon Isten nem fog igazságot szolgáltatni választottainak, akik éjjel-nappal hozzá kiáltanak, vajon késedelmes velük?” Így értelmezi mondatunkat a hozzá fűzött legelső kommentár: „Ha az igazságtalan bíró így tett ... mennyivel inkább fog az Atya igazságot szolgáltatni választottainak... vagy úgy gondoljátok, hogy mivel várokozattjátj őket, nem is fogja ezt megtenni?” (PsClem *Hom* 18,5).

B/ Hagymánytörténet

I. Lukács szerkesztői műve

1. Stílus

– ἔλεγεν δὲ, εἶπεν/-πον/-παν δὲ csak Lukácsnál fordul elő (kiv. Mt 26,5; Jn 10,20), 83-szor. A lukácsi redakció nyilvánvaló jele.

– λέγειν παραβολὴν csak Lukácsnál szerepel (kiv. Mk 12,12). Lukács 4 alkalommal átírja Márk megfogalmazását, hogy ezt a számára kedves szófordulatot használhassa.

– πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε – Lukács kedveli a prepozíció + névelő + főnévi igenév szerkezetet (Mt²⁴, Mk¹³, Lk⁷⁰, Csel⁵¹, Jn⁴, Pál¹⁰⁷, Zsid²³, Újsz. egyéb¹²).

– δεῖν a lukácsi teológia fontos szava.

– προσεύχεσθαι – Az imádság szintén igen fontos szerepet kap Lukács teológiájában.

– λέγωμι mint mondatbevezetés biblicizmus. Az egész Újsz.-ben gyakori: Mt⁵⁰, Mk²⁶, Lk⁶², Csel²⁹, Jn¹⁷, Újsz. egyéb¹⁵. Lukács 25-ször befűzi ezt a λέγων-t a Márktól átvett perikópákba. Feltehetően itt is az ő szerkesztői munkájának jele.

– κριτῆς τις – Főnevek használata τις szócskával igen gyakori Lukácsnál (Mt¹, Mk³, Lk³⁹, Csel⁶³, Jn^{7/8}).

– πάντοτε nem kedvelt szava Lukácsnak (Mt², Mk², Lk², Jn⁷, Pál²⁷, Zsid¹). Ő inkább a διὰ παντός vagy az αἰεί szavakat szereti, akárcsak a LXX, melyben 2-szer szerepel a πάντοτε, 73-szor a διὰ παντός, és 14-szer az αἰεί.

– Az ἐγκακεῖν szót is inkább Pál⁵ kedveli, mint Lukács¹.

– Az ἐπὶ χρόνον + acc. temporis Lukács kedvelt kifejezése (Lk³, Csel¹⁴, Zsid¹). A χρόνος is gyakori Lukácsnál (Lk¹⁷, Csel⁷, Újsz. egyéb²⁶). Ám az ἐπὶ χρόνον a hagyományból is származhat.

– Α μετὰ δὲ ταῦτα egészen biztosan Lukács szerkesztői munkájának jele (Mt⁰, Mk⁰, Lk⁵, Csel⁴).

– Az ἐρχομένη a hagyomány jele, mert Lukács igyekszik elkerülni az ἐρχομαι ige körülíró participiumként igék mellett való használatát a Márktól átvett perikópákban.

– Ἔπειν δὲ ὁ κύριος – Mint láttuk, az εἶπεν δὲ tipikusan lukácsi fordulat. Hasonlóképp Lukács az egyetlen a szinoptikusok közül, aki gyakran (15-ször) κύριος-nak nevezi Jézust az evangélium elbeszélő részeiben.

– οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν – A mondat nem lukácsi megfogalmazású. Ő ritkán használja az οὐ μὴ szavakat tagadás kifejezésére, és 2 alkalommal kihagyja ezt a tagadó formát a márki szövegből. Hasonlóképpen, amikor a ποιεῖν τὴν ἐκδίκησιν szókapcsolatot használja, a személy(ek) aki(k)nek a javára az igazságtétel történik dativus-ban állnak, nem genitivus-ban, ahogyan itt (Csel 7,24).

– βοῶντων αὐτῷ – Lukács a klasszikus gyakorlatot követve a βοάω igét mindig a πρὸς prepozícióval használja. Az itt szereplő dativus semitizmus.

– καὶ μακροθυμεῖ – Lukács általában elkerüli az alárendelő mellékmondat helyett használatos semita mellérendelést.

– λέγω ὑμῖν – Lukács 40 esetből 36 -szor elkerüli a kötőszó nélküli mondatkezdést az általa felhasznált márki szövegekből. Az aszindetikus λέγω ὑμῖν a hagyomány jele.

– A πλήν ellentétes kötőszóként gyakori Lukácsnál (Mt⁵, Lk¹⁵, Csel¹, Pál⁵, Jel¹).

– ἐλθῶν Ahogyan láttuk, Lukács igyekszik elkerülni az ἐρχομαι ige körülíró melléknévi igenévként való használatát más igék mellett.

– εὐρήσει τὴν πίστιν. A névelő használata aramaizmus. Feltehetően a hagyomány jele, bár elképzelhető, hogy tudatos utalás akar lenni a 18,1 versre.

Összefoglalva: az 1. vers megfogalmazása teljesen Lukácstól való. Ez fejezi ki a példabeszéd általa megragadott értelmét.

Egyébként Lukács csak keveset módosított a szövegben. Az mindmáig őrszi szemita nyelvi szerkezetét és kifejezéseit. Az ἐπὶ χρόνου és a μετὰ δὲ ταῦτα szavakat azonban (4.v.: egy ideig; ezek után) ő iktathatta a leírásba (utalva a parúzia „késésére”).

A példabeszédhez fűzött magyarázatot (6-8a v.) is kész szöveggént vette át Lukács a hagyományból.

A 8b verset valószínűleg Lukács illesztette ide (πλήν), de maga a vers nem az ő megfogalmazását tükrözi. Egy más összefüggésből helyezhette ide, mivel jól kifejezi a példabeszéd lukácsi értelmezését.

(Az aláhúzott szavak minden valószínűség szerint Lukács tollából valók)

¹ Mondott nekik egy példát arra, hogy mindig kell imádkozniuk és nem belefáradni:

² »Volt egy városban egy bíró, aki Istent nem félte és embertől nem ijedt meg. ³ Egy özvegy volt abban a városban, aki (folyton) jött hozzá és

mondta: 'Állj bosszút értem ellenfeleimen!' ⁴ De nem akarta egy ideig. Am ezek után azt mondta magában: 'Bár Istent nem félem, és embertől nem ijedek meg, ⁵ mivel fáradságot hoz ide ez az özvegyasszony, bosszút állok érte, nehogy vég nélküli idejárásával kikészítsen (behúzzon egyet).'
⁶ Azt mondta az Úr: »Halljátok, mit mond az igazságtalan bíról!

⁷ Hát Isten nem tenne igazságot (vagy: állna bosszút) választottai javára, akik éjjel-nappal kiáltanak hozzá? Késedelmeskedik ügyükben?
⁸ Mondom nektek: igazságot tesz hamarosan.

Ám, az Ember Fia, amikor eljön, vajon megtalálja-e a hitet a földön?»

2. Teológia

a/Eszkatológia

Amint azt Lukács evangéliumának előszavában kimondja, arra törekszik, hogy biztosabbá tegye Teofil hitét (1,4). Az egyik olyan kérdés, amely fenyegethette Teofil és a Lukács idejében élő keresztények hitének bizonyosságát, a parúzia késlekedése volt. Talán nem teljesednek az Úr ígéretei? Mikor fognak teljesülni? E nehézség elkerülésére Lukács kihagyja az evangéliumából Jézusnak sok olyan mondatát, amelyek az idők végének közeledtéről és annak várásáról szólnak (ld. a változtatásokat pl. Mk 1,15-nél ill. 9,1-nél, vagy a minákról szóló példabeszéd bevezetőjét Lk 19,11-ben: „mondott egy példabeszédet is, mert ... azt hitték, hogy hamarosan megjelenik Isten országa”). A Jeruzsálem pusztulásáról szóló jövendölést is elvlasztja a végidőtől. Lukács olyan teológiát akar írni, amelyet nem kell többé módosítani (mint ahogy ilyen korrekciókat találunk pl. 2 Tessz-ben, vagy 2 Pét 3,9-ben). Ő a keresztények figyelmét Krisztus második eljövételének időpontjáról áttereli mai feladataikra (ld. a σήμερον, καθ' ἡμέραν = 'ma', 'minden nap' kifejezéseket). „Galileai férfiak, miért álltok és néztek az égbe? Ez a Jézus... ismét eljön... Nem a ti dolgotok tudni az idöket és korszakokat... De... tanúim lesztek” (Csel 1,7-11; szabadon idézve).

A parúzia „késése” nem jelent többé problémát Lukács számára úgy, mint a 2Pt levélnek. Igazából nem is helyes ezt késésnek nevezni, hiszen Lukács szerint Jézus második eljövételének ideje benne van Isten tervében (Csel 1,7), tehát nem késik. Lukács számára az időpont – legyen az közeli vagy távoli – nem lényeges.

Példabeszédünket Lukács Jézusnak egy végidőről szóló beszédéhez csatoloztatja. Az elején szereplő αὐτοῖς (nekik) a 17,22-ben említett tanítványok-

ra vonatkozik. A példabeszéd befejező mondatával („Ám, amikor eljön az Emberfia, vajon talál-e hitet a földön”) felidézi a 17,22.24k.30 versekben az Emberfia eljövételéről mondottakat.

Ez a mondat valószínűleg Jézus egy eredeti mondata. Biztosan nem Lukács szerzeménye (ld. az előbbieken összefoglalt stilisztikai következtetéseinket). Hasonló figyelmeztetések másutt is találhatóak Jézus tanításaiban (v.ö. Lk 17,26-29; Mk 9,19). Esetleg egy hosszabb eszkatológikus beszéd összefoglalás-féléje lehet (Buzy). Lukács ide iktatta be Jézusnak ezt a mondatát, hogy a példabeszédet a 17. fejezet eszkatológikus beszédéhez kapcsolja, és mert kitűnően kifejezi azt az értelmet, amelyet Lukács ad a példabeszédnek.

A 17. fejezet beszédében Jézus azt mondja a farizeusoknak és a tanítványoknak, hogy ne kutassák, mikor (17,20) és hol (17,37) jön el a parúzia; inkább igyekezzenek felkészülni arra a napra, nem úgy, mint Szodoma lakói vagy Noé kortársai.

Lukács ugyanígy értelmezi a mi példabeszédünket is. Számára ez egy eszkatológikus példabeszéd (amint látni fogjuk, az ősegyház is így magyarázta). Mondanivalója az, hogy Isten biztosan igazságot szolgáltat választottainak, mégpedig hamarosan. Jézus ígéretei nem maradnak teljesületlenül. Lukács azonban át akarja terelni olvasóinak figyelmét az aggályos várakozásról (Gächter szavaival élve Lukács „lehalkítja” a túlzott parúziavárást) arra a feladatukra, hogy őrizzék a hitet addig a napig.

Érdeemes megfigyelni, hogyan éri el Lukács ezt a hangsúly-áthelyezést. A 8a vers („Mondom nektek, hamarosan igazságot szolgáltat nekik”) választ ad a 6-7. vers kérdéseire. Ezt a választ nem kellene feltétlenül szavakkal kimondani; számos példánk van arra, hogy hasonló kérdések válasz nélkül maradnak, mivel a várt válasz nyilvánvaló (pl. Mt 18,12). A kimondott válasz valójában áthelyezi a hangsúlyt az eddig mondottakról (hiszen ezek összefoglalása már világos és kifejezett) arra, ami következik. Hasonló esettel találkozhatunk Mk 2,19-20-ban. Miután a kérdésre („Vajon börtölhet-e a násznép, amíg velük van a vőlegény?”) megkaptuk a választ („Amíg náluk van a vőlegény, nem börtölhetnek”), áttevődik a hangsúly a következő értelmezésre (amely a korai egyház értelmezése): jönnek majd napok, amikor Krisztus követői is börtölni fognak. Ugyanezt figyelhetjük meg Lk 18,8 esetében. A 6-7. vers kérdéseinek megválaszolásával a hangsúly az ítélethozatal napjának időpontjáról átkerül a figyelmeztetésre, hogy addig meg kell őrizni a hitet. A $\pi\lambda\eta\nu$ (de) kötőszó fokozza ezt a hatást. Ez a hangsúlyos ellentétes kezdőszó szünetként hat a szövegben, és felkelti az olvasó figyelmét.

b/ Imádság

Mi az, amit a közelgő vég helyett Lukács hangsúlyoz? A parúzia eltolódása azzal a veszéllyel járt, hogy gyengült a hit és ellanyhultak (1.v.: ἐγκακεῖν). A világ kísértései és gondjai (Lk 8,14) eltéríthetik a hívőket a helyes útról. Amíg Máté és Márk evangéliumában a kísértések az utolsó napok biztos jelei (Mk 13,19; Mt 24,12), addig Lukácsnál ezeknek a végső napoknak az eljötté már az üdvösséget jelenti (Lk 21,28.31; "Mikor pedig ezek elkezdődnek, álljatok fel, és emeljétek fel a fejetekeket, mert közel van a ti megváltástok"). Lukács evangéliuma szerint most *πρὸς* a kísértések időszaka. Ebben a meghosszabbodott várakozásban a valódi veszélyek a gazdagság kísértése és az élet élvezetei, amelyek gyengíthetik a közösség hitét. „Vigyázzatok hát magatokra, hogy el ne nehezdedjen szívetek a töbződásban és részegségben s az élet gondjai között, és az a nap meg ne lepjen titeket hirtelen, mint a csapda” (Lk 21,34). Ebben a fenyegető kifáradás elleni küzdelemben egyik legfőbb fegyver az állandó imádság; imádkoznunk kell, hogy ne essünk kísértésbe (Lk 22,40).

Az ima eszköz a hit életben tartására, vagy még inkább: az ima élő hit. Aki igazán hisz, az szükségképpen mindig fog imádkozni. Az Apostolok Cselekedeteiben az Ige dicsőséges útját a föld határáig olyan embereken keresztül vezeti Lukács, akik imádkoznak. Az apostolok ima közben nyerik el a Szentlelket (1,14; 2,1), imában választják meg a görög közösség első szolgáltevőit (6,6), István imában adja lelkét az Úrnak (7,60), Saul imádkozik, amikor Isten Ananiást hozzá küldi (9,11), Kornéliusz állandó imádságáért és alimizsnájáért részesül Péter látogatásában és a megtérés kegyelmében (10,2), Sault és Barnabást imádsággal küldték hithirdető útjukra (13,2-3) stb. Az üdvösség történetébe való belépéshez elengedhetetlen az imádság.

Ahhoz, hogy kitartsunk a hitben az Úr napjáig, állandóan imádkoznunk kell, soha fel nem adva. Az ősegyház igen jól megértette ezt a figyelmeztetést: „Csökkent bennünk a léleknek ez az egysége és tetteinkben is a nagyilekűség, s így elveszítettük hitünk erejét” (Cyprianus: *De unitate ecclesiae*, 26. – a Lk 18,8-at kommentálva).

II. Az ősegyház igehirdetése

Amint azt igyekeztünk bemutatni, az 1. és (főként) a 8b vers a példabeszéd Lukács által való értelmezése. Ezért a megválaszolandó fő kérdés a következő:

– Vajon a példabeszédnek a 6-8a versben szereplő magyarázata megfelel-e a Jézus szándéka szerinti eredeti jelentésnek, vagy nem?

Hogy erre válaszolhassunk, néhány további kérdésre is felelnünk kell:

– Vajon maga a példabeszéd eszkatológikus-e (miként a 6-8a versbeli magyarázat), vagy nem? Vannak-e az ἐκδικέω (igazságot szolgáltat, bosszút áll; 18,3) igének – esetleg burkolt – eszkatológikus felhangjai, vagy nincsenek?

– Kifejezhette-e magát Jézus így: „Isten hamarosan bosszút áll választottjai javára (vagy: 'igazságot szolgáltat nekik')” Bátoríthatta-e tanítványait, hogy imádkozzanak a „harag napjáért”? Jobb ezt a magyarázatot a korai egyház értelmezéseként felfognunk?

1./ A 6-8a. vers jelentése

A 6-8a. vers a példabeszéd eszkatológikus magyarázatát adja. Az ἐκλεκτός (választott) szó legtöbbször eszkatológikus összefüggésben fordul elő (Mk 13,27; Mt 22,14; 24,22, stb.). Az ἐκδικέω (bosszút áll) is gyakran vonatkozik az utolsó ítéletre (2 Tessz 1,8; Jel 19,2). A μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς (megvárakoztatja őket) és az ἐν τάχει (hamarosan) szavak a parúzia késésére utalnak.

Így az özvegy az elnyomott egyház jelképévé lesz. Ezt az allegorizálást később az egyházatyák magyarázatai kibővítik: az özvegy a Völegény által elhagyott és a pogányok vagy az Antikrisztus által gyötört Jeruzsálem (Hippol. *De Antichr.* 56f; Iraen *Adv Haer* V,25.4; Cyrill u.o.). A bíró vonatkozása a parúzia késésének, az özvegy által kért igazságszolgáltatás pedig az utolsó ítéletnek lesz allegóriájává.

2./ A magyarázat eredete

Megfelel-e ez a magyarázat a példabeszéd eredeti értelmének? Amint látuk, semmilyen nyelvi ok nem szól a 6-8a verseknek nem-palesztinai eredete mellett. Mégis nehéz őket magának Jézusnak tulajdonítani.

– A példabeszéd mondanivalója az, hogy a gyöngye, kiszolgáltatott özvegy a maga elszántságával győz a hatalmat birtokló bíró felett. A magyarázat viszont már feltételezi ezt az elszántságot (azt, hogy a választottak éjjel-nappal Istenhez kiáltanak). Ezzel a példabeszéd másodlagos elemei válnak döntő fontosságúvá (a késedelem, a bosszúállás).

– Igaz, hogy Jézus néha beszél tanítványai üldözéséről (Mt 10,23.28) és a gonoszok elítéléséről (Mt 10,15; 18,6; 22,7), de tanításában sehol sem buzdít arra, hogy imádkozzunk a harag napjának gyors eljöttéért. Inkább arra int, hogy imádkozzunk üldözőinkért, és ne ítéljünk el senkit.

– Ha nehéznek találjuk, hogy Jézusnak tulajdonítsuk a 6-8a verset, nem ugyanez a helyzet az ősegyházzal. A korai egyháznak a parúzia késése az egyik legfőbb nehézsége volt. A korai keresztény írásokban több igen közeli

párhuzamot találunk a mi szakaszunkhoz. Egyikük Jel 6,10: „...kiáltottak: Uram, te szent és igaz, meddig nem mondasz ítéletet és nem állsz bosszút vérünkért a föld lakóin”. Egy Kre. II. századi déloszi zsidó eredetű feliraton ezt olvassuk: „Uram, aki mindent látsz, aki előtt ma mindenki könyörögve borul le, hogy bosszuld meg (ἐκδίκησιν) az ártatlan vért, és tedd meg ezt igen gyorsan (την ταχίστην)...” Pseudo Filón *Bibliai Régiségek* c. művében ezt olvashatjuk: „Bosszút állok népemért ellenségeimen. Erre Sámuel így szól: Lásd, ha hosszantűrésed szerint bosszút is állsz, mit tegyünk mi, akik most meghalunk” (55,2).

Úgy látszik tehát, hogy a 6-8a vers példabeszédünknek másodlagos, egyházi magyarázata, amely azt hozzákapcsolta a zsidó és a korai keresztény irodalomban akkor igen elterjedt gondolatokhoz (nem utolsósorban Sír 35-höz), és így felelt a parúzia késésének kérdésére. Ez az értelmezés nem nyomta el az eredetit, és nem ellentétes azzal. Inkább a példabeszéd alkalmazása az egyház konkrét helyzetére az első század közepén.

III. Jézus tanítása

Még nehezebb kideríteni a példabeszéd eredeti, Jézusi jelentését. Erre csak néhány tapogatózó javaslatot teszünk. Példabeszédünk igen hasonló az alkalmatlankodó barát történetéhez (Lk 11,5-7). Az ősegyházban (és Lukács evangéliumának saját forrásában) valószínűleg összetartozó példabeszéd-párként kezelték a kettőt. Feltehetőleg 18,2-5 hatással volt 11,5-7-re, és főleg annak 11,8-beli értelmezésére. Ezért az evangéliumban olvasható 11,8 és 18,5 az igazságtalan bíró példabeszédének eredeti magyarázatát tartalmazzák (amelyet később kiterjesztettek az alkalmatlankodó barát hasonló példabeszédére is). Joachim Jeremias szerint ezek (a magvető, a mustármag és a kovász példabeszédével együtt) Jézus igehirdetésének középpontját képezik. Mindegyikük nagy bizalomról szól.

Az emberi élet tragikus, kudarcra ítélt küzdelemnek tűnik. Sok alapvető vágy él bennünk, amelyek mintha soha nem teljesülhetnének. Éhezünk a szeretetet, de csak morzsákat kapunk belőle. Odaajándékozánk másoknak önmagunkat, de kinek kell, van-e aki elfogadja? Emberhez méltó életet élni emberfölötti feladat. Ám Jézus azt mondja: Nem vagy egyedül, Isten országa eljött, belépett ebbe a világba. Az élet nem gonosz barát, aki elzavarja a koldulót, nem igazságtalan bíró, aki nevet a zörgetőn. Isten itt van, mint Barátod és Védelmeződ. Minden lehetséges annak, aki hisz. Nézd, micsoda erő, micsoda hatalom van ebben az özvegyben! Végül a zörgetőnek megnyílik az ajtó.

ÍGÉRET ÉS TELJESÜLÉS

Részlet a »The New Jerome Biblical Commentary« (1990.) kézikönyvből (1314-1315.old.). A közölt rész szerzője John L. Mc Kenzie. Fordította Székely István.

Megcsonkítjuk az Ószövetség keresztény teológiai vizsgálatát, ha nem vesszük figyelembe az Ószövetségnek az Újszövetséghez való viszonyát. Az evangéliumokban Jézus Izrael reményének és rendeltetésének beteljesüléseként mutatkozik be, s ebben az ősegyház is követi Őt. Egy ilyen bemutatás magával hoz bizonyos magyarázati elveket, és számos részletkérdést is felvet; itt csak az alapelvekről szólnunk, a részletkérdések az egyes szentírási könyvek és szövegrészek magyarázataira maradnak.¹

Az Újszövetségnek az az állítása, hogy Jézus a Messiás, kimondja a történelem egységét, amelyet Isten egyetlen üdvözítő terve szab meg. Istennek az Ószövetségben elbeszélte tettei Jézusban találkoznak és elérik teljességüket; Őbenne éri el célját az ószövetségi történelmi eszme és jövőbe vetett remény. Nincs többé semmi, amit Izrael további hivatásának tekinthetne – Jézusban teljesültek Isten üdvözítő és ítélelhozó tettei.

Az üdvözítő terv és történet egysége és folyamatossága nem jelenti azt, hogy Jézus Krisztus nélkül az Ószövetségnek nincs értelme. Origenésznek és sok követőjének az volt az elmélete, hogy az Ószövetség igazi értelmét nem foghatjuk fel, hacsak nem magyarázzuk az Ószövetség minden egyes szavát valamiképpen Krisztusra való utalásként. Ilyen magyarázat csak olyan mértékű allegorizálással lehetséges, amely messze túllép a szöveg jelentésén. Sőt, ez a szemlélet nem ismeri fel az Ószövetség saját, belső értékét. Még keresztény szemmel nézve is, ha az Újszövetség nem is léteznék, a zsidó Szentírás értéket jelentene, mert közvetítő eszközül szolgált, amelynek útján Isten felfedte önmagát. Az Ószövetség írásai tele vannak jelentéssel azok számára, akik létrehozták, és azok számára, akiknek létrehozták azokat; jelentéssel és erővel bírtak a saját koruk részére, s ezt meg lehetett ragadni, bár ismeretlen volt, hogy pontosan miként alakul az üdvösség történeti fejlődése. A mai írásmagyarázat a magyarázó első (de nem egyetlen) feladatának tekinti a korabeli Izraelnek szóló jelentés meghatározását.

Az üdvözítő terv és történet egységéből következik az Ószövetség és Újszövetség teológiai alaptémáinak egysége. Áttekintésünkben sok ószö-

¹ Utalás a kötetben található részletes kommentárra. A Ford.

vetségi témát vizsgáltunk², de alig akad köztük olyan, amely nem fejlődött tovább az Újszövetségben. Félreértés lenne úgy tekinteni az Újszövetség témáit, mintha nem eredtek és fejlődtek volna az Ószövetségben, hiszen az kiindulópontként szolgált az újszövetségi szerzőknek. Markion eretneksége a Kr. utáni 2. században tagadta az Ószövetség szerepét a keresztény kinyilatkoztatásban, s ezen belül az ószövetségi és az újszövetségi Istenfogalom egységét. Pedig Jézus, amikor Atyjáról szólt, arra az Istenre gondolt, akit valamennyi zsidó ismert, Jahvéra, akinek Izraellel való találkozásáról az Ószövetség beszél. Úgy szólhatott nekik Jahvéról, mint aki a történelmükben feltárult előttük, és ő ezen Jahve kinyilatkoztatásának teljességét fejthette ki a számukra. Jézus ígihirdetésében felismerhetjük Jahve jellemvonásait, tulajdonságait, gondviselését és a történelem feletti uralmát.

A témák egysége kitűnik az Ó- és Újszövetség által használt szavak azonosságából is. Az Újszövetségnek szinte minden teológiai kulcsszava olyan héber szóból született, amely hosszú ószövetségi múltra és fejlődésre tekinthet vissza. Jézus és az apostolok jól ismert kifejezéseket használtak. Ez természetesen nem zárja ki azt, hogy ezek a fogalmak továbbfejlődtek az Újszövetségben, de Jézus és az apostolok – számukra és hallgatóik számára magától értetődően – ezt a nyelvet használták. Egy ilyen teológiai nyelvet nem lehet egyik napról a másikra létrehozni. Az ószövetségi háttér, valamint Izrael hite és hagyományai nélkül Jézus üzenetét nem lehetett volna megérteni. Korunk tudománya nagy figyelmet szentel az Újszövetség teológiai szókincsének és e szókincs ószövetségbeli gyökereinek, s ezeket a tanulmányokat általánosan nagyra értékeli.

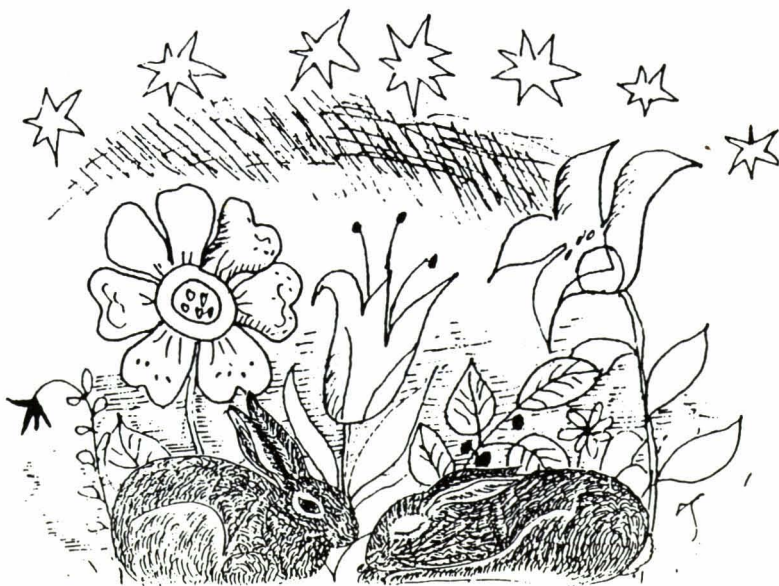
A témák egységéhez azonban fejlődés is kapcsolódik, amit nem szabad figyelmen kívül hagynunk vagy lekicsinyelnünk. Bár alig van olyan teológiai kulcsfogalom, ami nem közös az Ó- és az Újszövetségben, de olyan is alig akad, amely nem gazdagodott az Újszövetség révén. A kereszténység tényleges újdonsága úgy válik jobban láthatóvá, ha alaposan megvizsgáljuk az egyes szavak jelentésének fejlődését; a keresztényi mi volt a júdaizmusban kel életre, de nem vezethető le a júdaizmusból. A kereszténység Isten legújabb és legradikálisabb üdvözítő tette; állandó forradalmi kezdeményezés, amely ugyanúgy érinti a júdaizmust, mint a világ egészét.

Nem érzékeli helyesen a keresztény forradalom újdonságát az a fajta magyarázat, amely az Ószövetség és az Újszövetség viszonyát a jövődőlés és a beteljesülés kapcsolatának látja. Bár nem tagadjuk a történelmi és tematikai egységet, azt kell mondanunk, hogy Jézus Krisztus konkrét történelmi valóságát az Ószövetség pontosan sehol nem írja le. Jézus túllépi

2 Utalás a könyv adott fejezetére. A Ford.

az ószövetségi istenismeret határait; hiszen – saját szavai szerint – nem tölthetünk új bort régi tömlőkbe. Személyének és küldetésének gyökeres újdonsága kiderül magából a Messiás-Krisztus megnevezésből. Az ősegyház Jézust mint a Messiást hirdette, jól tudván, hogy az Ószövetségben hiába keressük az ő alakjának pontos leírását. Ő a Messiás, és nem azért fogadjuk el annak, mert azonosítható valamelyik konkrét jövődöléssel vagy a jövődölések egy csoportjával együttesen, hanem mert személyében egyesíti az összes messiásinak nevezett eszményeket. Ez az egyesítés az említett eszmények némelyikét alapjában átalakítja.

Más alapvető eszmények tekintetében is hasonló fejlődést állapíthatunk meg. A teljesülés gondolata, amit az Újszövetség gyakran említ, nem egy jövődölés teljesülésének a szükségességét fejezi ki. Remény és sors is teljesülhet; teljesülhet egy ígélet is, s az ígélet szó fejezi ki a legpontosabban az Ószövetség és az Újszövetség viszonyát. Az ígélet túlcsoordul bőséggel teljesül: nem volt maradéktalanul megjövendölve, mert nem lehetett előre kimondani, nem is lehetett volna felfogni. Izrael vallási fejlődése szükséges volt ahhoz, hogy Jézus Krisztust, amikor eljött, legalább kevesek annak ismerjék fel, aki valójában volt. Igenis, Ő a kulcsa az Ószövetség megértésének.

Élő Ige

BIBLIAISKOLA

Szent Jeromos Bibliatársulat

A HEGYI BESZÉD II.

**Antitézisek: „Ezt mondták a régieknek...
Én viszont azt mondom nektek”**

A.) Alapgondolat

Az Ószövetség a törvény vallása: a törvény betartásán alapul (MTörv 5,32-6,9; MTörv 30,11-14; MTörv 32,46-47), Izrael számára a törvény választása az élet választása (Mtörv 30,19). Az Ószövetség szerint Isten országának megvalósulása a törvény tökéletes betartásán múlik.

Az Újszövetség a szeretet vallása: a szereteten alapul (Jn 13,31-35; Jn 17,26; 1 Jn 4,7-17), nem eltörli, hanem beteljesíti a törvényt (Mt 5,17-18). Az Újszövetség szerint Isten országának megvalósulása a szereteten alapszik (Lk 17,20-21; Jn 15,12-17).

Tudjuk, hogy a kereszténység kezdeti időszakában komoly problémát jelentett, hogy vajon a pogányokból megtért keresztények számára is kötelező érvényűek-e a zsidó törvényi előírások, vagy sem. Máté Hegyi Beszédében a hagyományos zsidó felfogás jut érvényre: „Nem azért jöttem, hogy visszavonjam a törvényt”, Mt 5,17; „egy jóta vagy egy vesszőcske sem marad el a törvényből”, Mt 5,18. Ám ugyanakkor az is kiderül, hogy a törvény el nem törlése nem jelenti egyben a hagyományok változatlan követését. Jézus az eddigi kereteket szétfeszíti: nem eltörli, hanem beteljesíti a törvényt.

Jézusban sajátos értelmezést nyer a törvény, visszakapja azt az eredeti értelmét, amely eredetileg Isten akarata volt. Jézus visszavezeti a törvényt a gyökerekhez.

A törvény és a próféták (= a Szentírás) a szeretet kettős parancsán alapszanak (Mt 22,36). A törvény értelmezésének legfőbb lényege a szeretet. Aki azt megvalósítja, az „megigazul”. De ez a megigazultság nem szavakban áll (vö. Mt 23,3), ezt a feddést újra meg újra visszahalljuk a „farizeusok és írástudók”-kal kapcsolatban. A második feddés annak a buzgó törvénytiszteletnek szól, amely nem találkozik többé Isten akaratával. Hogy mi Isten akarata, azt fejt ki Jézus az antitézisekben:

„Ezt mondták a régieknek... – Én azonban azt mondom nektek”, Mt 5,21-22.

B.) Szentírási szöveg:

Mt 5,17-48

A törvény és a próféták ¹⁷ Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy visszavonjam a törvényt vagy a prófétákat; nem azért jöttem, hogy megszüntessem, hanem hogy beteljesítsem. ¹⁸ Mert bizony, mondom nektek: amíg el nem múlik az ég és a föld, egy ióta vagy egy veszőcske sem marad el a törvényből, amíg minden be nem teljesedik. ¹⁹ Aki tehát egyet is elhagy e legkisebb parancsok közül és úgy tanítja az embereket, azt a legkisebbnek fogják hívni a mennyek országában; aki pedig megteszi és tanítja, azt nagynak fogják hívni a mennyek országában.

²⁰ Mert mondom nektek: ha a ti igazságtok nem múlja felül az írástudókét és farizeusokét, semmiképp sem mentek be a mennyek országába.

A harag és a megbékélés ²¹ Hallottátok, hogy ezt mondták a régieknek: 'Ne ölj; aki pedig öl, méltó az ítéletre' (Kiv 20,13). ²² Én viszont azt mondom nektek, hogy mindenki, aki haragszik testvéreire, méltó az ítéletre. Ha valaki azt mondja a testvéreinek: 'Óktalan', méltó a főtáncs ítéletére; aki pedig azt mondja: 'Bolond', méltó a gyehenna tűzére. ²³ Amikor tehát fölajánlod adományodat az oltáron, és ott eszedbe jut, hogy testvérednek valami panaszja van ellened: ²⁴ hagyd ott az adományodat az oltár előtt, és először menj, békülj ki testvéreddel, s csak akkor menj, és ajánld föl adományodat. ²⁵ Egyezz meg ellenfeleddel gyorsan, amíg vele vagy az úton; ne-hogy ellenfeled átadjon téged a bírónak, a bíró pedig a törvényszolgának, és börtönbe vessenek. ²⁶ Bizony, mondom neked, semmiképp sem jössz ki onnan, amíg meg nem fizeted az utolsó fillért.

A házasságtörés ²⁷ Hallottátok, hogy ezt mondták a régieknek: 'Ne paráználkodj!' (Kiv 20,14) ²⁸ Én viszont azt mondom nektek, hogy mindaz, aki asszonyra néz azért, hogy megkívánja őt, már paráználkodott vele a szívében. ²⁹ Ha pedig a jobb szemed megbotránkoztat téged, vágd ki azt és dobd el magadtól; mert jobb neked, hogy elveszen egy a testrészeid közül, mint hogy az egész testedet a gyehegnára vessék. ³⁰ És ha a jobb kezed megbotránkoztat téged, vágd le azt és dobd el magadtól; mert jobb neked, hogy elveszen egy a testrészeid közül, mint hogy az egész tested a gyehegnára jusson.

A válás ³¹ Azt is mondták: 'Aki elbocsátja feleségét, adjon neki válólevelet' (Mtörv 24,1). ³² Én viszont azt mondom nektek, hogy mindaz, aki elbocsátja feleségét – kivéve a paráznaság esetét –, házasságtörővé teszi, és aki elbocsátott nővel összeházasodik, házasságot tör.

Az eskü ³³ Szintén hallottátok, hogy azt mondták a régieknek: 'Ne esküdj hamisan, hanem add meg az Úrnak, amire esküdtél!' (Lev 19,12) ³⁴ Én viszont azt mondom nektek, hogy egyáltalán ne esküdjetek: se az égbe, mert az az Isten trónja, ³⁵ se a földre, mert az az ő lábainak zsámolya (Iz 66,1), se Jeruzsálemre, mert az a nagy király városa (Zsol 48,3). ³⁶ A fejedre se esküdj, mert egyetlen hajszáladat sem tudod fehérré vagy feketévé tenni. ³⁷ Legyen a ti beszédeitek: igen, igen, nem, nem; ami ezeknél több, a gonosztól van.

A bosszú ³⁸ Hallottátok, hogy azt mondták: 'Szemet szemért, és fogat fogért' (Kiv 21,24). ³⁹ Én viszont azt mondom nektek: ne szálljatok szembe a gonosszal, hanem aki megüt téged a jobb arcodon, fordítsd oda neki a másikat is. ⁴⁰ És aki pereskedni akar veled és el akarja venni a köpenyed, engedd át neki a ruhát is; ⁴¹ s ha valaki kényszerít téged egy mérföldnyire, menj el vele kettőre. ⁴² Aki kér tőled, annak adj, és attól, aki kölcsön akar kérni tőled, el ne fordulj.

Az ellenségszeretet ⁴³ Hallottátok, hogy azt mondták: 'Szeresd felebarátodat' (Lev 19,18) és gyűlöld ellenségedet.' ⁴⁴ Én viszont azt mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok üldözőitekért, ⁴⁵ hogy fiai legyetek mennyei Atyátoknak, mert ő fölkelte napját a gonoszokra és a jókra, s esőt ad igazaknak és gazembereknek. ⁴⁶ Ha ugyanis csak azokat szeretitek, akik titeket szeretnek, mi lesz a jutalmatok? Nemde a vámosok is ugyanezt teszik? ⁴⁷ És ha csak a testvéreiteket köszöntitek, mi rendkívülit tesztek? Nemde a pogányok is ugyanezt teszik? ⁴⁸ Ti tehát legyetek tökéletesek, mint ahogy a ti mennyei Atyátok tökéletes.

C.) Bevezetés

1. Az 5,17,20-ben található keret és a 18-19. vers között feszültség van. A két középső vers a „zsidókeresztény” teológiából származik, és Jézust, mint a „zsidóság beteljesítőjét” értelmezi. Ezért a zsidó törvényeket továbbra is kötelező megtartani. Minden felhívítást – ezt érti a vesszőcskéhez való ragaszkodáson – Isten akaratának megszegéseként értelmez.

A teológiai ellenfelet azonban, vagyis a „pogánykeresztényeket”, akik erősen relativizálják a törvény érvényességét minden keresztény számára („a törvény és a próféták Jánosig tartottak” Lk 16,16), nem fosztja meg Isten országától, csak ők ott a legkisebbek lesznek. Így senkit sem zárnak ki, senkit nem exkommunikálnak.

2. – „Ne ölj” (5,21-26, ld. Kiv 20,13; Lev 19,17)

Az első antitézisben bukkan fel először a formula: „Ezt mondták a régieknek - én azonban azt mondom nektek”. Az eredeti szöveg a „mondattott” szenvedő szerkezetet használja, ami azt fejezi ki, hogy ez Isten akaratának tiszteletreméltó előírása. Ez azt jelenti, hogy „ti azt mint Isten akaratát hirdettek – én azonban azt mondom nektek”. Ki beszél tehát itt? Világos, hogy ez egy hívő zsidó fülében istenkáromlásként hangzott. Csak abban nem váltott ez ki tiltakozást, aki Jézusnak Istentől való származásában hitt. Jézus Isten akaratát új megvilágításba helyezi. Az, amit a „ne ölj” parancsról eredetileg gondoltak, itt most új értelemben bontakozik ki:

Nem az emberölés tettevel kezdődik a gyilkosság bűne, hanem „a szívben”. A törvény által csak a külső, ellenőrizhető tetteket lehet büntetni. Ennek többnyire az a következménye, hogy a törvény által nem büntethető tettet nem is tartják bűnnek („Nem azért jöttem, hogy megszüntessem a törvényt”). Jézus itt eltörli ezt a törvényközpontú gondolkodást, amely az egyértelmű bizonyosságra törekszik. Már nem lehet többé kimosakodni a törvénnyel (Mt 15,5). A parancsok soha nem tudják kielégítően meghatározni az emberi kapcsolatokat.

A beszéd az „adomány följajlásáról” (23k.v.) ebbe az irányba mutat. Nem lehet istentiszteletet bemutatni, nem lehet Istennel kibékülni akkor, ha a felebaráttal nem békültünk ki. A felebaráti szeretet egyenesen feltétele az istentiszteletnek.

Az ellenfelet is ehhez a felebaráti szeretethez csatolja (25k.v.), az ellenségre is kiterjeszti a vele való kibékülés köteleességét. (Lukácsnál egy másik összefüggésben találjuk ezt a mondást, vö. Lk 12,58).

– „*Ne törj házasságot*” (5,27-30, ld. Kiv 20,17; MTörv 5,21)

Itt is ugyanaz a tényállás, vagyis a házasságtörés már csak egy bűnös folyamat végeredménye, amely sokkal korábban kezdődik, mint ahogy valamilyen törvény vagy parancs meg tudná azt ragadni: „a szívben”. A követelmény komolysága miatt Jézus szóképekkel is aláhúzza mindezt: a „kéz levágásával”, a „szem eldobásával”. A férfi és nő közötti közösség olyan szent ajándék, hogy az ellene elkövetett legkisebb vétség is végzetes következményekkel járhat, ezért szankcionálja ilyen drasztikusan. Tartalmi szempontból ez a téma átvezet a következő antitézisbe:

– „*Aki elbocsátja feleségét . . .*” (5,31-32, ld. MTörv 24,1)

Az érvényes törvények szerint a férfi elhagyhatta feleségét, „elbocsáthatta” – csak a férfi! Ezt a megkülönböztetést a törvény szabályozta így. Ez persze nagyon is „jó jog” volt a férfiaknak. Jézus elvitatja tőlük ezt a jogot. Ő ezt az „elbocsátást” „házasságtörésnek” nevezi, s a férfinak rója föl. Azt mondja ezzel, hogy mindaz, aki a saját jogával valaki más ellenében él, a legdurvább igazságtalanságban válik vétkessé. A férjnek a felesége iránti felelősségét nem szüntetheti meg a törvény, akkor sem, ha a korabeli szabályok az egyik félnek a másik feletti uralmát biztosították.

– „*Szemet szemért és fogat fogért*” (5,38-42)

Jézus itt az ún. ius talionis-t (tálió-jog, ld. Kiv 21,24; Lev 24,19-20; MTörv 19,11-13.21) veszi sorra, amely szerint büntethetnek, ill. a sértett a sértőn elégtételt vehet, de csak olyan mértékben, amilyen sérelem őt érte. Jézus ezen a(z) akkoriban) minden jogállamban biztosított jogalapon lép túl. A kárvallott nem csak hogy nem követelhet kárpótlást (tehát passzív szenvedő), hanem Jézus azt követeli meg, hogy elébe menjen a károkozónak (teljesen aktív módon!). Azáltal, hogy nem a törvénynek az emberi kapcsolatokra vonatkozó szabályait alkalmazza, hanem az ellenfelek pozitív kezdeményezésének teret ad, válik csak lehetővé, hogy a bosszúból és a bosszú megbosszulásának köréből ki lehessen lépni. Azáltal, hogy valaki egyszer csak nem folytatja tovább a régi játékot, amely szerint „ahogy te énhozzám – én is úgy tehozzád” – ez az egyetlen lehetőség ebből az ördögi körből való kitérésre.

– *Ellenségszeretet* (5,43-48, ld. Lev 19,18; Kiv 23,4; Lev 19,18; Péld 25,21; szemben a kumráni szöveggel: „[Ezek a törvények: ...] szeretni a fény minden fiát... sorsa szerint, és gyűlölni a sötétség minden fiát, mindenkit vétkei szerint Isten bosszújának megfelelően”, IQSa 1,9-11.)

Kifejezett felszólítást az ellenség gyűlöletére nem találunk az Ószövetségben. Ámosz prófétánál olvassuk azt a felszólítást, hogy „gyűlöljétek a

rosszat, szeressétek a jót” (Ám 5,15) – bár ez inkább a bűnös, gonosz cselekedetekre vonatkozik, mint magára az emberre, legfeljebb az elkövetőre is ki lehet terjeszteni az értelmezés során.

Az Ószövetségben Isten elpusztítja ellenségeit: „Az Úr, a te Istened erős és hűséges Isten, aki ezerízig megtartja a szövetséget, s az irgalmasságot azokkal szemben, akik szeretik őt s megtartják parancsait, de legott megfizet azoknak, akik gyűlölik őt: elpusztítja őket, nem késlekedik, legott megadja nekik, amit érdemelnek” (MTörv 7,9-10). A választott népet is az ellenség elpusztítására buzdítja: „Ha majd átkeltek a Jordánon, s bementek Kánaán földjére, pusztítsátok el annak a földnek valamennyi lakóját” (Szám 33,51-52). Tehát ugyan az ellenség gyűlöletére nem találunk felszólítást, de az elpusztítására annál inkább.

„Szeressétek ellenségeiteket és imádkozzatok üldözőitekért” - Jézus ezzel a felszólítással szinte a lehetetlenségig fokozza elvárását, olyasmit vár el, amit a mennyei Atya tökéletességéhez hasonlít, s amelyet ezzel a kép-pel támaszt alá: „Ő fölkelti napját a gonoszokra és a jókra, s esőt ad igazaknak és gazembereknek”. A jézusi mérce szerint a rosszat rosszal nem viszonzni kevés: jót kell tenni az ellenséggel.

3. A Hegyi Beszéd, mindenekelőtt az antitézisek, az embert a döntés félelmetes szabadságába lökik. Nincsenek törvények, sem receptek, hogy hogyan bánjunk testvériesen egymással. Mindenki felhívást kap, hogy nézzen saját szívébe, és abból vezesse le a cselekedeteire vonatkozó szabályokat. Ez nagy bizalmat feltételez az embertárs iránt.

Persze sokkal egyszerűbb lenne, ha a cselekvés módját törvény szabályozná, s akkor a jogost és jogtalant tárgyilagosan meg lehetne különböztetni, bármi legyen is az. Csakhogy akkor sok esetben számításon kívül maradna az ember. Mert az ember kedvéért bizony le kell mondanunk a jogszerű cselekvést illetően a végső bizonyosságról és a magunk bebiztosításáról. Ezzel együtt jár az, hogy végső soron soha senki nem tudja teljes bizonyossággal, hogy helyesen cselekszik-e. A cselekedetét csak a lelkiismerete ítéli meg. Ilyen feltételek mellett természetesen nem lehet olyan jogokat levezetni, amelyek a hibátlan cselekvésmódból következnének: ehhez túl bűnösök vagyunk (Róm 3,23). Nyilván ez a fő oka annak, hogy a törvényi szabályozások olyan kívánatosnak látszanak. Mert az egyértelmű törvényi szabályozás teremti meg az öngazolás lehetőségét. Pedig számunkra éppen ez lehetetlen, és Jézus pontosan ezt pellengetezi ki az antitézisekben.

Miért vannak hát akkor a törvények? A zsolttáros egy képet alkalmaz:

„A te igéd lámpás a lábamnak
s ösvényeimnek fényesség” (Zsolt 119,105).

A törvények azért vannak, hogy az utat mutassák, nem azért, hogy beléjük kapaszkodjunk. A népi nyelv drasztikusabb, amikor a zsoltáros képét felhasználva ezt mondja: A törvények olyanok, mint az utat szegélyező lámpák: csak a részekek kapaszkodnak beléjük.

D.) Óravázlat

Feladat	Módszer	Eszközök, időtartam
1. Ének: S. Sourire - K. K.: Királyi törvény (Daloljunk az Úrnak c. dalgyűjtemény)	dallam 110.o., szöveg, 112.o.	kotta, 10 perc
2. Megközelítés: A buzgó törvénytisztelet	felírjuk egy plakátra a „buzgó törvénytisztelet” szókapcsolatot és köréje mindazt, ami erről spontán eszünkbe jut. A végén megbeszéljük.	nagy csomagolópapír, flic-toll, 10 perc
3. Szövegmunka: Mt 5,17-20 Hogy épül (MIRE) Isten országa: <div style="margin-left: 40px;"> <p>a törvényre a szeretetre</p> </div>	az óravezető előadása, a résztvevők jegyzetelnek	szentírási szöveg, jegyzetfüzet, ceruza, 15 perc
Van-e a kettő között ellentmondás? (az Alapgondolat és a Bevezetés 1. alapján)		
4. Az antitézisek – „Ne ölj” (Mt 5,21-26) – „Ne törj házasságot” (5,27-30) – „Aki elbocsátja feleségét . . .” (5,31-32)	csoportos munka az óravezető irányításával, a megfelelő ószövegségi helyek kikeresése, összehasonlítása az újszövet-	Szentírás, tábla, kréta, jegyzetfüzet, ceruza, 60 perc

- „Szemet szemért és fogat fogért” (5,38-42) ségi szöveggel, a problémák megbeszélése
- Ellenségszeretet (5,43-48) (ld. Bevezetés 2.)
5. Befejező gondolatok (ld. Bevezetés 3.) az óravezető előadása, a résztvevők jegyzetelnek jegyzetfüzet, ceruza, 5 perc
6. Befejező elmélkedés: a vezető megadja a szentírási helyet, megvárja, amíg mindenki kikeresi, ezután valaki nagyon lassan, tagoltan felolvassa a Szeretethimnusz (1 Kor 13,1-13). Ezt rövid csendes gondolkodás követi, majd a résztvevők felolvasnak egy-egy szót, amely különösen megragadta őket. Minden felolvasott szó után rövid csendet tartunk, s ezalatt mindenki kétszer-háromszor elismétli magában az elhangzott szavakat.

Ének

A Szent Jeromos Bibliatársulat budapesti Központjában hitoktatók és érdeklődők részvételével „**Élő Ige**” címmel **bibliaiskola** működik. Az órákat októbertől májusig minden hónap első hétfőjén du. 5-7-ig tartjuk. A kidolgozott anyagot folyamatosan közreadjuk a Jeromos füzetek állandó mellékleteként. Jelen füzetünk a huszonkettedik óra anyagát tartalmazza.

A sorozatot szeretettel ajánljuk füzetünk Olvasóinak figyelmébe, abban a reményben, hogy sok aktív lelkipásztor és hitoktató számára segítséget fog jelenteni.

Budapest, 1998. július.

Szeretettel:

Vágvölgyi Éva óravezető

Gelley Anna munkatárs, Tarjányi Béla szakmai vezető

Carlos Mesters

Támpontok a csoportos szentírásolvasáshoz

»Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen« (Jn 10,10)

Az előző számunkban közölt bevezető után folytatólagosan közöljük a Katolikus Bibliaszövetség hongkongi világtalálkozója közös bibliaolvasásainak módszertani vázlatát a Bulletin Dei Verbum 3-4/1996. számából, Székely István fordításában. Füzetünk egymást követő számaiban kerülnek sorra a Jn 4,1-42 csoportos feldolgozásának különböző formái (más-más megközelítési irányok).

I. ELSŐ MEGKÖZELÍTÉSI IRÁNY: ÉLETET AJÁNDÉKOZÓ KÉSZSÉG A PÁRBESZÉDRE

1. Bevezetés: A jelenlévők köszöntése után imával vagy énekkel hívjuk a Szentlelket, majd tartunk rövid szünetet.

2. Cél: Igyekszünk mélyebben megérteni azt a módot, ahogyan Jézus beszédbe elegyedik a samariai asszonnyal. Jézusnak a beszélgetés során beszélgetőtársait figyelve kell megtanulnia, hogyan kerülhet a legjobb kapcsolatba velük.

3. A magyarázat kulcsa: A szöveg felolvasása közben főként arra figyeljünk, hogyan irányítja Jézus a beszélgetést, és ezzel milyen eredményeket ér el.

4. A szöveg: A Jn 4,1-42 felolvasása. Utána tartunk rövid szünetet.

5. Kérdések:

5.1 Milyen témáról beszélget Jézus és a samariai asszony?

5.2 Hogyan viselkedik ebben a beszélgetésben Jézus ill. a samariai asszony? Milyen előítéleteket kell leküzdeniük, hogy igazán beszélni kezdjenek egymással?

5.3 Vannak beszélgetések, amelyek gyilkolnak, és mások, amelyek életet ajándékoznak. Ez a beszélgetés milyen hatással volt Jézusra ill. a samariai asszonnyra?

5.4 Hasonlítsuk össze azt, ahogyan mi vezetünk egy beszélgetést azzal, ahogyan ezt Jézus teszi.

6. *Kérések*: A csoport tagjainak közös imája a szövegből kiinduló spontán könyörgésekkel.

7. *Zsolt 120*: »Ha azt mondom: 'Béke!', ők így válaszolnak: 'Háború!'« (Más szóval: »Békét akarok, de hogyha beszélék, az nekik háború.«)

Gyakorlati tanácsok

a/ A beszélgetés elején Jézus úgy keres kapcsolatot a szamariai asszonnal, hogy belép az ő életterébe: »Adj innom!« (7.v.) Víz, kötél, vödör, kút: az asszony mindennapi munkájának meghatározó elemei. Jézusnak mégsem sikerül ezen az úton megteremteni a kapcsolatot (7-15.v.).

b/ Ezután Jézus más úton próbál közeledni az asszonyhoz. Azt kéri tőle: »Menj, hívd el a férjedet!« Igyekszik tehát a család irányából kapcsolatot találni. Ez láthatólag ugyancsak zsákutca. Az asszony válasza ugyanis ez: »Nincs férjem« (16-18.v.).

c/ Végre az asszony felismeri, hogy Jézus próféta: »Látom, próféta vagy!« (19.v.) Ettől a pillanattól kezdve elkezdődik az igazi dialógus, sőt, ő kezdi magához ragadni a kezdeményezést. A vallásra tereli a szót: »Hol kell Istent imádni: itt, vagy Jeruzsálemben?« (vö. 20.v.). Jézus megragadja az alkalmat, hogy a vallás kapuján át közeledjék hozzá, amit az asszony nyitott ki a számára (19-24.v.).

d/ A következőkben az asszony újból változtat a beszélgetés témáján, és szóba hozza népének messiási reményét: »Tudom, hogy eljön a Messiás... Amikor eljön, mindent a tudtunkra ad« (25.v.). Jézus ezt a vonalat is követi, felhasználva a szamariai asszony által feltárt kaput (26.v.).

e/ E nehézkesen haladó beszélgetés eredménye csekélynek látszik. Jézus csak annyit tud elérni, hogy az asszony feltegye a kérdést: »Ő volna a Messiás?« (29.v.). De talán ez a legtöbb, amit Jézus remélhetett. Válaszokat nem ad, csak kérdéseket ébreszt.

f/ A beszélgetés folyamán Jézus engedi, hogy az vezesse, amit a párbeszédben magától a szamariai asszonytól megtud. Nem erőlteti rá magát, és nem ítéli el, hanem őszinte tisztelettel van iránta. Ezzel annak a lehetőségét is vállalja, hogy így esetleg semmit nem ér el.

g/ Amíg Jézus volt a kezdeményező, nem indult meg a beszélgetés. A párbeszéd csak abban a pillanatban kezdődött, amikor az asszony rátalált saját szerepére, és magához ragadta a kezdeményezést. Ebben a pillanatban vált élővé a beszélgetés. Van-e bennünk bátorság, hogy beszélgető partnerünknek engedjük át a vezetést?

(Folytatjuk)

Wilhelm Egger

Szemponatok a bibliamagyarázat módszereinek elbírálásához

A szerző bibliatudós, Bozen-Brixen püspöke és a Katolikus Bibliaszövetség elnöke

A szentírásmagyarázat tudományos módszerein kívül számos módja van a gyakorlati bibliaértelmezésnek, a közös bibliaolvasásnak is. Ezek mindegyike valamilyen kiválasztott szempontból igyekszik feltárni a szöveg gazdagságát. Miként a tudományos módszerek, úgy ezek a gyakorlati megközelítések is egy-egy meghatározott szempontot választanak ki, s ezért ügyelni kell arra, hogy a módszer a szöveghez illő legyen.

A katolikus Egyházban mindenekelőtt a II. Vatikáni Zsinat sorol fel az elbírálást segítő feltételeket (Dei Verbum 12, ill. a Pápai Bibliikus Bizottság »Szentírásmagyarázat az Egyházban« dokumentuma). A Katolikus Bibliaszövetség is kidolgozott ilyen kritériumokat Bogotában.

A következőkben csak felsorolásszerűen adok meg olyan feltételeket, amelyek alapján megmondható, hogy egy módszer vajon megfelelő-e bibliamagyarázathoz.

1. Feltétel: a Szentírás eredeti értelmének kellő figyelembevétele.

A Szentírást magyarázó módszer akkor megfelelő, ha lehetővé teszi az olvasó számára a szöveg eredeti értelmének meghatározását. E feltétel szellemében meg kell állapítani azt, hogy az illető magyarázat során milyen mértékig lehet igénybevenni az egzegétikai ismereteket, vagy azokat a magyarázat során hogyan lehet gyümölcsöztetni.

Ha a szöveg eredeti értelmét nem fogjuk fel, lehetetlen a megfelelő aktualizálás. (Ld. »Szentírásmagyarázat az Egyházban« IV.A2.)

2. Feltétel: a Szentírás egységének figyelembevétele.

Egy módszer akkor alkalmas bibliamagyarázatra, ha figyelembeveszi a Szentírás egységét (Dei Verbum).

Ez többek közt azt is jelenti, hogy a szövegek kiválasztása is a Szentírás teljes értelmének megfelelő legyen.

3. Feltétel: az Egyház hagyományának tekintetbe vétele.

A módszer akkor megfelelő, ha tekintetbe veszi az egyházi értelmezést és az ún. hatástörténetet (Dei Verbum).

A Szentírás értelmezésének egyik útja az, amely figyelembeveszi az egyházatyák magyarázatát, valamint a szentek életének »megélt kommentárját« és a vértanúk tanúságtételét. Hosszú évszázadokig a magyarázók a Szentírás szövegeinek négyféle értelmét keresték.

4. Feltétel: az »*analogia fidei*« elfogadása.¹

A magyarázati módszer akkor jó, ha összhangban van hitünk egészével (Dei Verbum). Az Egyház tanúságtétele a hitvallásokban, a liturgikus szövegekben és az egyházi döntésekben jelenik meg. Ezek irányjelzők a személyes bibliaolvasás és a szentírásmagyarázat számára.

5. Feltétel: a *Biblia és a liturgia kapcsolatának tiszteletbentartása*.

A magyarázat módja akkor megfelelő, ha bemutatja azokat az elemeket, amelyeket a liturgiában is alkalmazunk. Egyházunk felsőbbbsége ismételtlen hangsúlyozza ezt:

»A Bibliához vezető leghatékonyabb liturgikus út az igeliturgia, különösen szentmise keretében.« [’Az Úr igéje terjedjen és jusson dicsőségre’ (2 Tessz 3,1). A Szentírás az Egyház életében. A Hittani és Katekétikai Püspöki Bizottság lelkipásztori közleménye.]

»A ’Szentmise Olvasmányai’ c. könyv nem más, mint a katekézis egyetemes kézikönyve az egész nép számára«. [III. János Pál beszéde Észak-Olaszország püspökeinek 1991. jan. 29-én.]

6. Feltétel: *alkalmazás a mai világra és az adott helyzetekre*.

A bibliamagyarázat akkor lehet megfelelő, ha annak részévé válik a kapcsolat világunkkal, amelyben élünk. Így tekintettel kell lennie aktuális kérdésfeltevéseinkre, mint pl. ökológia, a nő szerepe stb.

7. Feltétel: a *közösség aktív résztvétele*.

A biblikus foglalkozás módszere akkor jó, ha megengedi, hogy a résztvevők hozzátegyék saját tapasztalataikat. Szükség van a sokféle érdekelt résztvételére (papok és világiak, szakemberek, szükséglet szenvedők stb.).

8. Feltétel: az *érzelmek számításába bevétele*.

A módszer akkor jó, ha figyelembeveszi a résztvevők érzelmeit. »Személyreszólóan igazán csak akkor létezik valami, ha az kapcsolódik valamilyen érzelemhez is« (Wink).

1 Analogia fidei = a hit analógiája, »hithasonlóság«. (A ford.)

OLVASÓINK KÉRDEZIK

A kérdésekre Dr. Székely János docens válaszol

Kérdés: Mit értünk predestináció alatt? Hogyan kell értelmezni Szent Pál kijelentéseit, amelyek szerint Isten minket eleve az üdvösségre rendelt (vö. Ef 1,4-7.11)?

Válasz: Nagyon leegyszerűsítve az eleve elrendelés (latinul predestináció) azt jelenti, hogy Isten a világ teremtése előtt elhatározta, hogy kik fognak üdvözülni és kik nem. Az üdvözülőknek hatásos, az elkárhozóknak viszont csak elégséges kegyelmet ad, amely bár elvileg elegendő lenne ahhoz, hogy üdvözüljenek, gyakorlatilag (az ember bűnössége folytán) mégis kevésnek bizonyul. Ezt a radikális predestináció tant, amelyet így pl. Kálvin és néhány homályosabb mondatában – úgy tűnik – maga Szt. Ágoston is vallott, a katolikus egyház mindig is elutasította. Az Orange-i zsinat (Kru. 529) kimondta hogy Isten senkit sem rendel a kárhozatra.

Isten minden embert üdvözíteni akar (1 Tim 2,4). Ha egyesek életében ez az isteni cél mégsem teljesül, annak okát nem Istenben, hanem az emberben kell keresnünk. Isten szabadnak teremtette az embert. Már a teremtés Isten „alázatának” tette (a zsidó teológia „önvisszavágás”-nak nevezi). Isten lehetővé teszi és akarja, hogy Őrajta kívül valaki más is létezzen, és úgy létezzen, ahogyan ő akar. Kegyelme nem ellenállhatatlan erő, nem tankként lehengető hatalom. Isten végtelen tapintattal, lábujjhegyen közeledik az emberhez. Az embernek pedig van hatalma elutasítani Őt. A predestináció-tan helytelen istenképből indul ki, amely nem veszi figyelembe azt, hogy bár Isten mindenható, „gyöngévé és sebezhetővé” tette magát (v.ö. 1 Kor 1,25).

A predestináció tanának hirdetői gyakran hivatkoztak Szent Pál Római levelére. Itt az apostol azt írja, hogy Isten nemcsak az irgalom, hanem a harag edényeit is elkészítette, hogy az előbbieken dicsőségét, az utóbbiakon hatalmát mutassa meg (Róm 9,21-23). Így kiragadva ez a néhány mondat könnyen félreérthető. Szent Pál levelének ebben a részében azon töpreng, hogy miért engedte meg Isten a zsidó nép elpártolását. Az első kézenfekvő válasza csupán ennyi: Isten azt tesz, amit akar. Ehhez a gon-

dolathoz fűzi hozzá, *argumentum ad hominem*-ként, és csakis kérdések formájában az előbb idézett mondatokat. Vajon nincs joga Istennek, hogy a harag edényeit is megalkossa? Az apostol végső válasza azonban nem ez. Kifejti, hogy a zsidók elpártolása elősegítette a pogányok megtérését, majd kifejezi reményét, hogy végül maga Izrael is meg fog térni a Messiásához (Róm 11,25-26). Vagyis Szent Pál nem arról beszél hogy Isten eleve a kárhozatra rendelt volna bárkit is, hanem éppen ellenkezőleg arról, hogy Isten mindenkin könyörölni akar (Róm 11,32), és még az ember bűnét is fel tudja használni céljai megvalósításához.

 Kérdés: Miért változott a miseszövegben annak a résznek a fordítása, amely szerint Jézus vére értünk „és sokakért” ontatik ki?

Válasz: A héber nyelvnek nincs szava a „mindenki” kifejezésére, csak egy „egész, minden” jelentésű melléknevük van (kol). A „mindenki” helyett általában körülírást használtak (minden ember, minden test), vagypedig a „sokaság, sokak” (rabbim) kifejezést. Ebben az esetben a „sokak” nem azt jelentette, hogy ’sokan de nem mindenki’, hanem ezt: ’a sokaság; mindenki, akik sokan vannak’ (inkluzív értelemben).

Így például amikor Szent Pál azt mondja, hogy egynek a bűne miatt „sokak” meghaltak (Róm 5,15), ez nem azt jelenti, mintha nem halt volna meg mindenki. Ő maga mondja; „minden ember meghalt...” (Róm 5,12). Éppen így Jézus szavai: „értetek és sokakért” nem azt jelentik, hogy Ő nem mindenkiért áldozta fel önmagát, hanem ezt: értetek és mindenkiért, a sokaságért. Ezt az értelmet akarta világosabbá tenni az új miseszöveg. Ezt a fajta fordítást („és mindenkiért”) igen sok nyelven bevezették már (pl. olasz, német, francia). A betű szerinti fordítás („és sokakért”) a szöveg eredeti értelmét elhomályosítja, mert magyarul a „sokakért” azt jelenti, hogy nem mindenkiért.

Jézus az utolsó vacsorának ebben a mondatában utal Izajás jövendölésére az Úr szolgájáról, aki „sokak vétkét viselte” (Iz 53,11-12), mert „az Úr órá rakta mindnyájunk bűnét” (Iz 53,6). Jézus szenvedésében beteljesednek ezek a szavak, mert Isten szeretete és megbocsátása, amely az ő halálában megvalósult, begyógyítja mindazok bűneinek sebet, akik elfogadják ezt a szeretetet.

Olofsson Placid OSB

Lágerélet és Szentírás (4)

Előadás a Bibliaközpontban, 1996. máj. – Folytatás.

A Biblia – Most szabadjon visszatérnem a Bibliára, amelyet szétszedtünk és szétesztottunk magunk között. Amikor széjjelválasztottuk ívenként a Bibliát, mindenki, amikor tudta, és ahol volt egy kis fény, elkezdte olvasgatni. Persze rejtegetni kellett, el is vezett belőle sok lap. De a többi ott volt a kezünkben, és az az ötletünk támadt, hogy úgy próbáljuk olvasni a Bibliát, hogy a mi szabályainkat megtaláljuk az Uristennek, az Úr Jézusnak a tanításában, a Szentírás szövegében. Egy-egy hetet akartunk mindegyik szabálynak szentelni, de kevésnek bizonyult, hosszabb időt kellett az első szabályra fordítani, aztán a másodikra, a harmadikra. A negyedik szabályhoz tudtuk a legkönnyebben megtalálni a Szentírásban a megfelelő részeket (a hívó embernek könnyebb a szenvedés). Nagyon érdekes felfedéseink voltak!

Amit most mondok, még sehol sem mondtam el azóta, pedig idestova 40 esztendő telt el a hazajöttöm után. Tudniillik papírosunk természetesen nem volt, sem ceruzánk, nem jegyezhattunk föl semmit, és hát az én fejem is nehezebben működött az ottani táplálkozás mellett, így visszaemlékezni is elég nehéz...

Emlékszem, ott figyeltem fel arra, hogy az Úr Jézus sohasem panaszkodott. Ez ugyan nincs benne a Szentírásban, mégis nyilvánvaló. Ez volt a mi első szabályunk is (most sorba veszem ezt a négy szabályt): Nem szabad a szenvedést dramatizálni, nem szabad örökké búsongani és panaszkodni stb. Az Úr Jézus sem panaszkodott, sőt, olyan egyszerűen tudott beszélni szenvedéséről azoknak az akkor még értetlen apostoloknak, olyan hallatlan egyszerűen. Nem siránkozott, nem nyafogott, hanem egyszerűen elmondta előre: elfogják, megalázzák, megostorozzák, megölik. Szépen, nyugodtan mondta mindezt, s az evangélisták gyönyörűen leírták nekünk. Olyan érdekes volt ez az apostoloknak, hogy fölfigyeltek rá, és jól megjegyezték. A Lk 9,22-ben például Jézus egészen egyszerűen, jövendölésszerűen beszél a szenvedéséről, mondván, hogy ezért jött a földre.

Volt egy másik, nagyon érdekes felfedezésünk is. Nehéz visszaemlékezni a fogolytársaim szavára, mert a Szentatyia is beszélt erről, amikor itt volt a Szent István Bazilikában 1991. aug. 20-án, és elmondta csodálatos beszédét az időseknek és a betegeknek. Ő sokkal szebben fogalmazta meg – és most egy kicsit zavar engem a Szentatyának a szava. A fogolytársaim nem egészen így mondták, de lényegében ugyanarra döbrentek rá,

megint csak a Szentírásból. Nem tudom, melyik evangéliumot olvasták, de odajöttek, és szinte ugyanazt mondták, amit a Szentatya olyan csodálatosan fejezett ki, hogy az Úr Jézus nem bölcsességével, nem az ékesszólásával, nem a csodáival váltotta meg a világot, hanem a szenvedésével. És milyen nagyon nagy dolog az, hogy egy fogoly, egy rab rájön erre a Szentírás olvasása közben! Jézus a szenvedésével váltotta meg a világot, az Úr Jézus a megváltás eszközüül a szenvedését és a kereszthalálát választotta. Aquinói Szent Tamás gyönyörűen megmondta, hogy Jézusnak egyetlen egy csepp vére, egyetlen könnye is bőven elegendő lett volna a megváltáshoz. De nem, Ő a szenvedést választotta.

Egyszer az egyik fogoly – és erre határozottan emlékszem, s arra is, hogy ez milyen hallatlan boldogsággal töltött el – megmutatta nekem a Szentírás szövegéből a Filippi levél első fejezetének 29. versét: »Nektek az a kegyelem jutott, hogy ne csak higgyetek Krisztusban, hanem szenvedjete is érte.« Egy fogoly megtalálja ezt a Szentírásban ott, abban a szituációban... Erről csak annyit tudok mondani, hogy ez valami egészen nagyszerű dolog volt! Azért mertem elbeszélésem címéül azt megadni, hogy »A Biblia a szenvedésben«, nem 'a szenvedés a Bibliában'.

Most még hadd térjek vissza a második szabályra. Erről egy kicsit többet tudok mesélni. A legcsodálatosabb az volt – bevallom férfiasan: én tanultam évekig Szentírás-bevezetést és egzegézist, meg sok más teológiából, arra azonban mégsem én jöttem rá, amire ott az egyik fogolytársam rájött, hogy az Úr Jézusnak az a csodálatos hasonlata a szőlőtőről és a szőlővesszőről azzal fejeződik be, hogy az Úr Jézus megmondja, miért is mondta el ezt a hasonlatot az apostoloknak: »Azért mondtam ezt nektek, hogy az én örömöm legyen bennetek, és így az örömötök teljes legyen« (Jn 15,11). Ez nagyon odaillett a második szabályhoz, hogy az örömököt kell észrevenni. Az Úr Jézusnak ez volt ugyanis a célja – lehet, hogy ezzel kicsit messzire megy az ember, de Jézus kijelentése alapján gondolhatunk erre –, hogy ő azért jött a földre, hogy a mi örömünk teljes legyen. Ropant merész dolog, hogy ezt egy fogoly olvassa ki a Szentírásból! Szerintem ez hallatlanul nagy dolog!

Én pedig még kiegészítettem ezt azzal, amit én erről tudtam. Ilyeneket mondtam nekik: Ezen ne csodálkozzatok, mert a Úr Jézusnak az élete tele volt örömmel. Azzal is kezdődött. A görög szöveg szerint az angyal azt mondta Máriának Názáretben, hogy »örvendj, Mária!«, nem pedig azt, hogy »üdvözlégy, Mária«. Ha a görög szöveget nézzük, ez a pontos fordítás. Nem vagyok Szentírás-tudós, de azért annyit tudok a görögből, hogy az angyal ezt mondta: »örvendj, Mária!« Ez a legelső mozzanata a megtestesülésnek. És a pásztoroknak mit énekeltek az angyalok, amikor az Úr Jézus megszületett? »Nagy örömet hirdetek nektek!« Mikor pedig Jézus megkezdte nyilvános működését, azt mondta, hogy »higgyetek az evangé-

liumban, az örömhírben!« Az euangelion-ban kellett hinni, a jó hírben, az örömhírben. Az evangéliumok azt is gyönyörű szépen leírják – egyszer megszámloltam, hogy hányszor, már nem emlékszem rá pontosan, úgy tudom, hogy 27 alkalommal beszélnek róla az evangéliumok –, hogy az Úr Jézus az örömet emlegeti. Ilyen részletekre emlékeztem vissza például, hogy »azért jöttem hogy örömtök legyen«, »örömtöket senki sem veheti el tőletek«, »a szomorúságotok öröme válik«, sőt, még ilyesmit is mondott az Úr Jézus: »ha szeretnétek engem, örülnétek«. Az örömről beszélt még a kereszthalál előtt is. Amikor aztán a fogolytársaim megtalálták ezeket az örömről szóló kijelentéseket, jöttek hozzám nagy boldogan, és mutogatták nekem, hogy megtaláltuk, itt van a szövegben ez is, az is! Ilyenkor én is igen-igen boldog voltam!

De menjünk még tovább! Mindenütt, ahová az apostolok elvitték az evangéliumot – az Apostolok cselekedetei két helyen is leírja ezt –, »öröm töltötte be az egész várost«. Az egyik fogolytársam persze ezt is megtalálta. És Pál apostol írásában is számtalan ilyen helyet lehet találni. Például a 2 Kor 7,4-ben: »Minden bajom között is túlrad bennem az öröm.« Ezt is ott mutatták meg nekem. A Kol 1,24-ben: »Örömmel szenvedek értetek, testemben kiegészítem azt, ami Jézus szenvedéséből hiányzik testének, az egyháznak a javára.«

De még nagyobb öröm volt számomra egy másik felfedezésük. Ezzel kapcsolatban is be kell vallanom valamit őszintén: erre sem én jöttem rá, én, aki megtanultam az egész teológiát – hiszen sok mindenre nem gondoltam az ember növendék korában, amire aztán az életében gondolnia kell. Édesapám engem nagyon szigorúan nevelt, csak cserkésznek engedett el annak idején – akkor még nem volt lánycserkészlet, csak fiúcserkészlet –, és ott is igen kemény életre szoktatott bennünket. Később Pannonhalmán sem hagytak elpuhulni, így aztán nekem minden nagyon könnyűnek tűnt. Egyszer aztán, amikor harmadéves teológus voltam, elmentem a magiszteremhez, a prefektusomhoz, és azt mondtam neki, hogy úgy érzem, a jó Isten nem akar engem. Különben miért menne nekem minden sokkal könnyebben, mint a társaimnak? A prefektusom nagyon bölcs ember volt, és azt mondta: Várjál csak, légy türelemmel, majd eljön a szenvedés is! Hát jött! Ezek után elképzelhetik, hogy mit jelentett számomra az, amikor ott, a lágerben egy fogolytársam megtalálta az 1 Pét 4,12-ben azt, amit teológus koromban még nem tudtam hová tenni: »Ne ütközzetek meg azon a tüzes kohón, amelyen próbaképp kell átjutnotok. Hanem örvendeztetek, ha részt vehettek Krisztus szenvedésében!« Most szóról-szóra kiírtam a Szentírásból, de ezt ott nem én találtam meg, hanem a fogolytársaim... Persze, én ennek nagyon-nagyon örültem...

(Folytatjuk)

Népi Biblia

A fél patkó

Eccé, amikor a mi Urunk Jézus Krisztus még a földön járt, ahogy mentek az egyik falu felé Péterre, Jézus meglátott a földön egy fél patkót. Szót Péternek, hogy vegye fő, mer e lehet adni a kovácsná. De Péter csak legyintett: Nem ér az annyit, hogy lehajújak érte!

Jézus még titokba fővette, elatta két dénáré, aztán vett rajta egy fél kiló cséresznyét. Mikó végeztek a faluba oszt mentek tovább, ahogy ment Jézus Péter előtt, mindig ledobott a födre egy szemet a cséresznyébú. Péter még a hátamögött észrevette a cséresznyét a földön, persze mindig lehajút érte, oszt csöndbe békapta.

Mikó Jézus az utolsót is ledobta, hirtelen hátranézett, amikor Péter éppen lehajút érte és fővette. Péter csupa vörös lett ám, Jézus még aszonta neki: Látod, Péter, nem akartá eccé lehajúni a patkóé, inkább lehajútá harmincszó a cséresznyéé. (Mert éppen harminc szem vót a fél kilóba.) Látod, így jár, aki rést: harmincszó fáradhat aztán, ha eccé lusta vót!

Elbeszélte: n. D. Tarján Ferenc

A Szentírás az életemben

Előző számunkban kértük Olvasóinkat, írják meg a Szentírással kapcsolatos élményeiket, tapasztalataikat. Örömmel olvastuk az első válaszokat! Ezek közül közlünk most néhány részletet.

[I.] Kamaszkoromban egy lelkigyakorlat hatására kerültem közel Istenhez, utána éveken át napi áldozó voltam. Egy alkalommal először hallottam ezt a mondatot az Evangélium aznapi igehirdetésében: »Sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak« (Mt 22,14). Úgy éreztem, ez személy szerint nekem szól, minthogy vallástalan környezetem ellenére megtaláltam a hitet.

Ez mérhetetlen örömmel töltött el. Azt hiszem, nem tudom igazán híven leírni, mit éreztem. De pontosan emlékszem, hogy a szívverésem felgyorsult, a szemem elhomályosult – szinte beleszédültem a boldogságba. Úgy tűnt, süllyed és emelkedik velem a templom padlója... Egy hatalmas boldogságérzés volt ez... Isten kiválasztott – így éreztem –, magához vonzott. Később a tartósan közömbös, sőt istentagadó környezetben én is elhagytam a templombajárást, de időnként annyira hiányzott, hogy mégiscsak elmentem egy-egy szentmisére – igen nagy elmaradások után. Így ért a második élményem: az aznapi evangélium megint a Mt 22,1-14 volt! Ismét mélyen megérintett. Ez legalább négy-öt alkalommal előfordult –, ilyenkor megint úgy éreztem, hogy ez személy szerint nekem szól...

A körülmények és az én állhatatlanságom miatt mégis hosszú időn át nem gyakoroltam a vallásomat.

De talán ennek az élménynek köszönhetem, hogy végülis – évtizedek múltán – visszataláltam Istenhez.

Ez jóval később történt, amikor már nemcsak rendszeres vallásgyakorló, hanem bibliaolvasó is voltam. Egy este elhatároztam, hogy folyamatosan végigolvasom a János-evangéliumot. (Addig csak egy-egy részletet olvastam.) Nem volt otthon senki, csendben, nagy figyelemmel végigolvastam János evangéliumát. Különös hatása lett: egy olyan mély belső csönd támadt bennem, hogy amikor családtagjaim hazatértek, nem tudtam megszólalni! Mintha le lennék pecsételve. Nem is pontos így, hogy »nem tudtam«: nem is akartam megszólalni... Mintha szentségtörés lenne, ha beszélni kezdek... Az otthoniak csodálkoztak, hogy semmire se válaszolok. Hirtelen ötlettel a torkomra mutattam: erre belenyugodtak, hogy fáj a torkom. Én pedig örültem, hogy egy szót sem kell szólnom.

Vallomások a Szentírásról

Mindkét történetem leírását dadogásnak érzem ahhoz képest, amit éreztem. Sokkal mélyebb, sokkal több történt velem, mint amit szavakkal ki tudnék fejezni.

Van még egy-két ilyen szentírási élményem, de kedvemet szegi, hogy azoknak is csak a felületét, a felszínét tudnám érzékeltetni. Vagy így is jó?
(V. M.)

[II.] 1941-ben, amikor elsőáldozó lehettem a nagybátyám újmiséjén, családunk kapott egy ún. »pengős Szentírást« a pap-nagybácsitól. Én ezt a kis Bibliácskát kivittem a pulykákhoz, mikor vigyáztam rájuk, és olvasgatni kezdtem. Sok szépet találtam benne.

Aztán már kispap koromban olaszul, majd franciául, angolul kezdtem olvasgatni, nézegetni, tanulmányozni. És különféle nyelveken gyűjtöttem az Írásokat.

1965-ben úgy alakult, hogy mint fiatal káplán (megbízhatatlan, volt szerzetes, máshová nem mehettem) belekerültem egy moszkvai utazásba. Fogtam egy »Szveto Piszmo«-t, és – mint egykor egy kardot hordoztak végig – most én ezt az orosz Szentírást vittem magammal Kijevbe, Leningrádba, Moszkvába, olyan elgondolás alapján, hogy egykor majd, ha elmúlik az ateizmus, »jöjjön el a Te országod«, és terítse be ezt a nyomorgatott földet az Úr szava...

Máig is sajnálom, hogy nem hagytam ott senkinél, hanem hazahoztam...

Egyszer megkerestem S. atya testvérét az egyetemen, de csak a menyasszonyát találtam. Mutatom neki – nézegeti, lapozgatja, majd csak ennyit mond: »V pjervüj raz...«

Erre majd' megszakadt a szívem: Milyen áhitattal lapozgatja, halott is már róla... Nekem pedig az fájt, hogy »először van a kezében«, először látja, és ettől fosztják meg az ateista törvény nevében...

Lelkemből még nagyobb fohász szállt az Egek Urához: Ments meg minket, Urunk, mert elveszünk... nélküléd...!

Azóta nagyon boldogan értesülök róla, hogy mennyi Szentírás jut már be arra a földre, a Szent Jeromos Társulat révén is, és Moszkvában évek óta Szalézi Intézet működik, ahol nemcsak az Írással, hanem az élő Krisztus követőivel is találkozhatnak a moszkvai gyerekek. Szibériában is vannak Don Bosco-utódok, és két év után az eredmény: most már tizenhat felnőtt is jár rendszeresen a vasárnapi szentmisére. Elgondolkodom: én akkor csak véletlen keveredtem bele a moszkvai utazásba, de hiszek a Szentírásból kisugárzó kegyelemben. Minden keresztelés, minden szentmise egy lépés, megvalósul a Fatimai Ígéret: »Oroszország meg fog térni.«

Szabadszálláson 25 évet töltöttem mint lelkipásztor, protestáns faluban. Más nem vállalta, de én, mint szalézi szerzetes, megpróbáltam, hiszen Don Bosco is a periférián kezdte, és aratta győzelmét.

Messze tanyára hívtak beteghez, egy idős nénihez. Tele a ház szentképekkel, minden szép itt, csakhogy az ápolója, a lánya is nagyon beteg, kezei szinte bénák, hiszen már ő is elég idős. Mondom neki, hogy »azért maga is elvégezhetné a húsvéti szentgyónást!« – »Á, mondja ő – Én Jézusnak gyónok«. A szívembe markolt a dolog, mindjárt sejtettem, hogy honnan fú a szél.

A szép húsvéti előkészület után azért búcsúzásul csak rákérdeztem: – Mondja, nem olvasta még a Bibliában, hogy Jézus mit mondott az első húsvétkor, hogy »Akiknek megbocsájtjátok bűneiket, azoknak meg lesz bocsátva, akiknek nem, az megmarad«?

»Ilyen nincs az én Bibliámban...« – mondja a beteg.

»Ugyan, adja már ide, majd megnézem!« – Ide is adta.

Én meg kezdtem keresni, dehát sohse voltak az évszámok, jegyzet-számok a kedves oldalam, és bevallom, sokáig, igen sokáig kerestem, míg rátaláltam Szent János végén, és megdöbbsentem: Csupa vas-tag betűvel volt írva. Mutatom neki, elolvassa. Megdöbben ő is, majd csak ennyit mond:

»Én nem tudtam, hogy ez is benne van... 'Az Atyának, és Fiúnak, és Szentléleknek nevében. Gyónom a Mindenható Istennek, és Isten helyett neked, lelkiatyám...'« (A többi már gyónási titok!)

Hazafelé nem győztem hálát adni a Szentlélek működéséért, amit ennyire kézzelfoghatóan ritkán tapasztaltam még abban az időben. Most az egyszer rajtafogtuk a házaló írásmagyarázókat...

(T. F. SDB)

Továbbra is kérjük kedves Olvasóinkat, Tagtársainkat, valamint a bibliaapostolképző szemináriumok résztvevőit, írják le és küldjék el szerkesztőségünknek

Szentírással kapcsolatos élményeiket, tapasztalataikat, amelyeket egyéni vagy közösségi szentírásolvasás ill. bibliaórán való részvétel (bibliaóra-vezetés) során szereztek.

Érdeklődve várják beszámolóikat a szerkesztők:

Székely István, Vágvölgyi Éva és Tarjányi Béla

TÁRSULATUNK ÉLETÉBŐL

Társulatunk **ezévi első rendes közgyűlését** szeptember 14-én délután fél 5-kor tartjuk a Bibliaközpontban (1066 Bp. Teréz krt. 28.).

Várható, hogy ez az első közgyűlés nem lesz határozatképes.

A második rendens közgyűlést szeptember 26-án délelőtt fél 11 órára hirdetjük meg (ld. a következő oldalon).

* * * * *

A **budapesti Jeromos-esték** keretében áprilisban *Tarjányi Béla* egyetemi tanár (ügyvezető elnökünk) egy példán (a szenvedés éjtszakája a Getszemáni kertben) azt mutatta be, hogy a négy evangélium eltéréseiből mennyi mindent kiolvashatunk a szerzők nekünk is szóló teológiai céljairól. – Májusban *Békés Gellért* bencés atya volt az előadónk, aki (mint egyik fordító és az újabb kiadások átdolgozója) igen nagy szolgálatot tett a világ katolikus magyarjainak az először 1951-ben megjelent Újszövetséggel; Jn 16,12-15 alapján az Egyházat belülről éltető Szentlélek titkáról elmélkedett. – Júniusban *hálaadó szentmisével és agapéval*, kötetlen eszmecserevel zártuk a »munkaévet«.

Tagságunk egy kis csoportja minden második héten [az év páros péntekjein du. 5-6-ig a Bibliaközpontban] **imaórát** tart, hogy Isten áldását kiesdje munkánkhoz, és imába foglalja minden egyes társulati Tagunk, Jótevőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába. *A szentségimádások időpontja és az elmélkedések témája* SZENTLÉLEK ÉVÉBEN: a 1998. augusztustól decemberig: A LÉLEK AZ ÚJ ÉLET FORRÁSA: aug. 7: Fil 2,1-4; aug. 21: Róm 7,6; szept. 4: Gal 3,13-14; szept. 18: 2 Kor 3,6-11; okt. 2: Róm 8,2-4; okt. 16: 1 Tessz 1,6-7a; okt. 30: 1 Kor 1,7-8; nov 13: Róm 8,22-25; nov. 27: Róm 8,26-27; dec 11: 1 Kor 12,7-11; dec 29 (az ünnepek miatt áttéve keddre): Te Deum – Hálaadás! Csel 13,14.

Társulatunk **győri-egyházmegyei csoportja** és a Mosonmagyaróvári Piarista Iskola *rajzpályázatára* 800 pályamű érkezett; szebbnél-szebb rajzokat küldtek Erdélyből is az ottani magyar gyerekek. Az ünnepélyes eredményhirdetés május 2-án volt. A kor szerinti három ka-

M e g h í v ó

A Bibliatársulat vezetősége nevében Társulatunk minden tagját szeretettel meghívom a Szent Jeromos Bibliatársulat 1998. évi

II. rendes közgyűlésére,

amelyet 1998. szept. 26-án fél 11 órától tartunk a budapesti Bibliaközpontban (Bp. VI. ker. Teréz krt. 28.I.6.).

Ez a második közgyűlés a résztvevők számától függetlenül határozatképes lesz. A közgyűlés előtt 10 órákor szentmise keretében adunk hálát Istennek a kapott jótéteményekért.

Szeretettel várjuk minden kedves Tagtársunkat!

Budapest, 1998. júl. 15.

Tarjányi Béla ügyv. elnök

tegória 6-6 első helyezettje a könyvjutalom és oklevél mellett meghívást kapott a hanságligeti festőtáborba.

»Bibliával a kézben« címmel **Bicsár László** koordinátorunk és **Billege Edit** hitoktató (Kutas) a rendszeres bibliaolvasást és a biblikus hitoktatást segítő időszakos kiadványt indított el. Örömmel köszöntjük a követésre méltó kezdeményezést.

Az a támogató együttműködés, amely megnyilvánul Társulatunk Tagjai és füzetünk Olvasói részéről levelek, javaslatok, kritikák, kétkézi segítség, ima, tagdíj, adomány és még sok más formában, igen nagy örömmel tölt el, és ezúton is szeretném mindezt a magam és mindannyiunk nevében ismételten szívből megköszönni!

Tarjányi Béla

LEGÚJABB KÖNYVEINK:

- ❖ **Szentírásmagyarázat az Egyházban** – a Pápai Bibliikus Bizottságnak, a katolikus bibliatudomány művelése terén a legfőbb tekintéllyel rendelkező tudományos testületnek rendkívül értékes nyilatkozata, mely eligazítást ad a katolikus hívek, bibliakutatók, lelképásztorok és főpásztorok számára a szentírásmagyarázat művelésének helyes és vitatható módjairól. A francia-olasz-német nyelven 1993-ban megjelent eredeti szöveg magyar fordítását veheti most kézbe a magyar olvasó. (Szt. Jeromos Bibliatársulat, 1998) Ára: 320,- Ft.
- ❖ **Mócsy Imre S.J., MI A BIBLIA?** – A világszintű magyar jezsuita bibliikus professzor legendás sorsú bibliikus szakkönyveinek egyike, amely az üldözések idején gépelt formában terjedt (tananyagként szolgált a kistarcsai börtön-teológián is). (Szt. Jeromos Bibliatársulat, 1998) Ára: 340,- Ft.

EGYÉB KIADVÁNYAINK:

- ❖ **Ó- és Újszövetségi szentírás [Káldi-Neovulgáta]** (Szt. Jeromos Bibliatársulat, 1997) A zsebbiblia ára: 1400,- Ft (egyházi közösségeknek 1050,- Ft); a kisebb méret 1320,- Ft (egyházi közösségeknek 990,- Ft), ld. részletesebben a borítón.
- ❖ **Vágvölgyi Éva, Csendes percek.** Ára: 580,- Ft.
- ❖ **Ó- és Újszövetségi szentírás (Sz.I.T.)** Ára: 1.800,- Ft.
- ❖ **Tarjányi Béla: ÚJSZÖVETSÉGI ALAPISMERETEK 1-2.** kötet (Szt. J. Bibliatársulat, 1996.) Ára kötetenként: 400,- Ft.
- ❖ **A. Hecht, Közös utunk a Bibliához** – A közösségi bibliaolvasás formái, módszerei (Szt. J. Bt.) Ára: 200,- Ft.
- ❖ **W. Radl, Galata levél, STUTTGARTI KISKOMMENTÁR 9,** (Szt. J. Bt.) Ára: 230,- Ft.
- ❖ **B. Mayer, Filippi és Filemon-levél, STUTTGARTI KISKOMMENTÁR 11,** (Szt. J. Bt.) Ára: 240,- Ft.
- ❖ **Otto Knoch, 1. és 2. Tesszaloniki levél, STUTTGARTI KISKOMMENTÁR 12,** (Szt. J. Bt.) Ára: 220,- Ft.
- ❖ **Pollák-Kaim, Héber-magyar szótár** (reprint) Ára: 1400,- Ft
- ❖ **Vágvölgyi Éva, Az aranyvirág** – mesék kicsiknek és nagyoknak (Szt. J. Bt. 1992). Ára: 180,- Ft.
- ❖ **Jézus nyomában a Szentföldön** (album 144 beragasztható képpel) (1992) Ára: 380,- Ft.

**M É G M I N D I G K A P H A T Ó
A Z O L C S Ó Z S E B B I B L I A !**

*A Szent Jeromos Bibliatársulat Szöveggondozó Bizottsága
által készített Káldi-féle bibliafordítás
javított változata a Neovulgáta alapján.*

*A magyarázatokkal ellátott, kisméretű Bibliát még mindig
rendkívüli jubileumi kedvezménnyel árúsítjuk!*

Á R A I N K: méret: 10.5x16.5 cm 12x18.5cm

teljes ár (Áfával, 100%) 1860 Ft 1980 Ft

Mintegy 20.000 db. bibliát 25%-os **jubileumi kedvez-
ményel** tudunk a magyar hívek, fiatalok számára biztosí-
tani:

kedvezményes bolti ár

[ajánlott]

1320 Ft

1400 Ft

Könyvterjesztőknek a szokásos kedvezmények!

Az Egyház szándéka szerint ösztönözni és könnyíteni szeretnénk a Szentírás belső egyházi terjesztését, hiszen Isten Szavának közvetítése lelkipásztori, hitéleti tevékenység. Ezért egyházi közösségek, iskolák, intézmények, plébániák, hitoktatók, bibliaapostolok számára a bibliákat Biblia-központunk az alábbi kedvezményekkel biztosítja:

postai szállítással, utólag fizetve **990 Ft** **1050 Ft**

helyszíni készpénzfizetés esetében 930,- ill. 990,- Ft

Kapható és megrendelhető: **Szent Jeromos Bibliatársulat**
1066 **Budapest** Teréz krt. 28. I/6. Tel.: 1/332-22-60

Isten Szava

Éves hozzájárulás (postaköltséggel): 400 Ft

Szentlélek

*Magam lomha sötétség vagyok és homály.
Mint a sűrű éjszakába hatoló fénykéve,
Úgy veti lelkembe sugarát
Az Erő és a Fény, a Szentlélek.*

*Szívem felujjong, s mint parányi tükrön
Lángot vet rajta a Lélek lobogó tüze.
Kitárom magam lángoló sugara előtt:
Tölts el, tölts el egészen!
Sötétségem váljék világossággá Benned!
Gyöngeségemet változtasd erővé!*

*S ha betöltesz, tudom, nem én vagyok a fény,
Magam sötétség vagyok és homály:
Nem önmagam akarom adni a testvérenek,
Hanem a Te tüzed, a Te fényed.*

Havva

örökre megmarad
